

6 XCI
63

DE
CAVSSIS CITATIONIS EDICTALIS.

DISSERTATIO INAVGVRALIS 1791 4

QVAM
PRAESIDE
D. ERNESTO GODOFR. CHRISTIANO
KLVGELIO

DIG. VETER. P.P.O. CVRIAE PROV. ELECT. CONSIST.
ECCLES. SCABINAT. ET FACVLT. IVRID. VITEBERG,
IVDICII ITEM PROVINC. IN LVSAT. INF. MARCH.
ASSESSORE

PRO CAPESSENDIS SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS

DIE I. NOVEMBRIS A. O. R. MDCCLXXXVI.

H. L. Q. C.

DEFENSVRVS EST

AVCTOR

ANDREAS AVGVSTVS HERING

BVDISSA - LVSATVS

IVR. VTR. CAND. ADVOCAT. IN TERRIS ELECT. SAX. ET LVSAT. SVR.
IMM. ET NOTAR. PVBL. CAES.

VITEMBERGAE,

LITTERIS TZSCHIEDRICHII.

DE
CAVSSIS CITATIONIS EDICTALIS

DISCRETARIO IN ANNO 1717

QUAM

TRASIDE

D. ERNESTO GODOFR. CHRISTIANO

REVERENTISSIMO

DIG. VETER. P. O. CIVILE PROX. RELECT. CONSIST.
ECCLES. SCABINAT. ET FACULT. IVRID. VITERSBO.

PRO CAUSIS IN VITERSBO. IN VEST. IN MARCH.

PRO CAUSIS IN VITERSBO. IN VEST. IN MARCH.

HONORIBUS

DIE 1. NOVEMBRIS A. 1717

ANDREAS AVGYSTVS HERING

DE VITERSBO. IN VEST. IN MARCH.

VITERSBO.

ILLVSTRISSIMO
ATQVE
EXCELLENTISSIMO

D O M I N O

FRIDERICO LVDOVICO
W V R M B

DOMINO ET DYNASTAE IN GROSSEN-FVRRÄ, SERENISSIMI PRINCIPIS
ELECTORIS SAXONIAE INTIMAE ET SANCTIORIS ADMISSIONIS ADMINI-
STRO ET COMITI CONSISTORIANO, COLLEGGII REGVNDIS REBVS
OECONOMIAE ET COMMERCIORVM PRAESIDI, ORDINIS IMPE-
RIALIS S. IOSEPHI EQVITI COMMENDATORI.

ILLUSTRISSIMO

AVTORE

EXCELLENTISSIMO

DOMINO

FRIDERICO FVDOVICO

W V R M B R

DOMINO ET DYNASTAE IN GROSSEN-LYRA, CERNISSIMAE PRINCIPIS
ELECTORIS SAKONIAE INIMAE ET SAKSONIAE ADMIRALIS ADMIRALIS
SIC ET COMITI COMESTOLIANO, COLLEGIUM REGIUM REGIS
ECONOMIAE ET COMMERCIORUM PRAESIDI, ORDINIS IMPER-
IALIS S. JOSEPHI SOCIUM COMMANDATORE

SYLVIA GR VII ANNI PRINCEPS VENERABILISSIMA

CELEBRATIONE AVTORE

V I R I
ILLVSTRISSIME ac FERILLVSTRIS
DOMINI PERILLVSTRI
ATQVE
GENEROSISSIMO
DOMINO
FRIDERICO GVILIELMO
S. R. IMP. LIBERO BARONI
DE FERBER

SERENISSIMO ELECTORI SAXONIAE A CONSILIIIS SANCTIORIBVS IN FISCO
PRINCIPALIS SENATV A CONSILIIIS INTIMIS COLLEGI REGVNDIS
REBVS OECONOMIAE ET COMMERCIOIVM PROPRAESIDI

HVNCCE LIBELLVM

SVMMA GRATI ANIMI PIETATE VENERABVNDVS

D. D. D.

DEVOTISSIMVS AVCTOR.

V I R I

ILLVSTRISIME AC PERILLVSTRIS,
DOMINI INDVLGENTISSIMI,

Quamquam omnes fere, qui summis et in excelsis positus
loco viris labores suos consecrant, in orationis ingressu
suae audaciae excusationem quaerendam esse ducunt, non ta-
men mihi eundem peruulgatum tenendum esse morem arbi-
tror. Communi enim praedicatione omnes summam Vestram
comitatem, gratiam, lenitatem et admirantur et vno ore et
concentu concelebrant. Quae dum ante oculos versantur, non
vercor, hasce doctrinae meae primitias in reuerentiae aut
potius

V I R I

potius pietatis in Vos summae argumentum Vobis offerre,
Vosque omni religione supplex rogare, vt gratiam atque be-
nignitatem, qua patrem meum fato mihi ereptum dignati
estis, et in me transferre velitis. Quod vt facturi sitis, non
dubito, quum iam res meas fortunamque meam benignissimo
patrocinio subleuare Vobis placuerit, qua propter et reliquam
spem omnem in Vestram, Domini Indulgentissimi, tutelam
praesidiumque trado atque commendo. Summum vero Nu-
men Vos patriae omnibusque, qui pro Vestra salute pia vota
nuncupant, quam diutissime incolumes conferuet, Vosque
omni prosperitatis genere beatissimos esse iubeat:

DOMINI INDVLGENTISSIMI
VIRTVTVM VESTRARVM PRAESTANTISSIMARVM

CULTOR OBSEQUIOSISSIMVS
ANDREAS AVGVSTVS HERING.

DE
CITATIONIS EDICTALIS CAUSSIS.

§. I.

Edictum, edicere, edictalis.

De edictali citatione acturis nonnulla de ipso verbo edictalis videntur esse praemittenda. Edictale autem est, quod ad edictum pertinet, vel ab edicto nomen habet, vel aliquo modo cum edicto nequitur. Ita edictales nominabantur olim apud Romanos illi iuris studiosi, quibus edictum explicabatur a Iuliano compositum, quod factum est secundo cursus studiorum anno, *a)* quod nomen etiam retinuerunt, postquam Iustinianus suos iuris libros ediderat, quamvis is edicto substituisset nonnullos Pandectarum libros. *b)* Ita quoque edictalis bonorum possessio nominatur, quae ex edicto praetoris competebar, *c)* ita ut de plano peti poterit, *d)* Imperatores etiam leges, quas generales perpetuasque esse voluerunt, fac-

a) Heinecc. antiqu. Rom. Iurispr. ill. Proem. §. 45.

b) Const. Iustin. Omnem ad antecess.

c) §. 1. de acq. vel onite. hered.

d) L. 2. §. 1. D. quis ordo in bon. possid.

a) L. 30. §. 1. D. de acq. vel onite. hered.

b) L. 2. §. 1. D. quis ordo in bon. possid.

c) §. 1. de acq. vel onite. hered.

d) L. 2. §. 1. D. quis ordo in bon. possid.

B

pius leges edictales appellarunt. e) Edicere autem, a quo ipso edictum et deinde edictalis veniunt, si vocis adspiciamus deriuationem, videtur proprie significare: ita dicere, vt de ea re nihil amplius dicendum sit; siue quia non opus est, siue quia fieri non potest. Huc refero illud Terentii f)

Dico, edico vobis, nostrum esse illum breuem filium.

in quod illud edico hoc modo quam commodissime verti puto: dies sage ich euch (in für allemahl. Cum vero tunc imprimis ita dicimus, vt nihil amplius dicere velimus, cum iubemus, in suadendo enim, rogando, aliisque dicendi generibus, mente quaedam referuantur, factum esse videtur, vt edicere idem significet, atque iubere, quod Donatus g) animaduertit, edicimus, scribens, quod iubemus fieri. Hinc, quicumque iubendi potestatem habet, edicere dicitur, et, quod iussit, edictum. Ita de testatore, quem secundum illud notissimum XII Tabb. *paterfamilias uti legasset*, etc. tanquam legislatorem in rebus ad familiam suam pertinentibus considerabant Romani, hoc verbum legimus vsurpari. h) Deinde magistratus Romani, non solum praetores, sed passim maiores, i) edicebant vel iubebant. Nam id ipsum, quod in Edicto praetorio inueniebatur, praetor passim iussisse, k) praecepisse l) dicitur. Eodem modo principum constitutiones nominantur edicta, quod verbum,

si

e) L. *fn. C. quod cum eo, qui in aliena potest.* L. 6. *pr. C. de secund. nupt.* et alibi.

f) in *Eunucho Act. V. Sc. V. v. 20.*

g) in *schol. ad Terent. Heeyr. Act. IV. scena 1. v. 43.*

h) nisi aliud testator edixit. L. 20. §. *penult. D. famul. erisif.*

i) aediles, censores, consules, proconsules, didatores, item quaestores, tribuni plebis; olim reges, deinde praefecti vrbi, praefecti au-

gustales. vid. Heineccii *bist. iur. L. 1. c. 3. §. 63.* et Palleti *bist. fori Rom. L. III. cap. 2.* qui de his: edicere, scribit, non est *dirimere priuatorum controuersias, sed iura generalia sancire.* Ad istos magistratus addendi sunt Decemviri ex Livio L. III. c. 38. verbis: *senatus in diem posterum edicunt.*

k) L. I. D. *si quis cautionibus.*

l) L. III. §. 1. D. *nequis eum, qui in ius vocab.*

si de principum vsurpetur placitis, a plerisque denotare scribitur constitutionem generalem, proprio impulsu datam, *m)* cum tamen eius vis, vel ipsa lege *n)* hoc indicante, omnino latius pateat. *o)* Haec igitur de edicentibus. Sed de instrumento etiam pauca. Etymologia autem vocis satis docetur, edicendum proprie esse verbis ore prolatis. Non enim per scripturam dicimus. Neque edicti antiquiorem significationem aliam fuisse credendum est. Apud veteres Romanos non multa scripta fuisse, plurima nuncupata, ut alibi, ita in foro etiam, admodum est credibile. Imo primis praeturae temporibus praetor forsitan edictum, cum ad honorem adiret, oratione sua totum publice proposuit, quod, cum procul dubio eo tempore paucis constitit capitibus, nam a quouis successore, si placuerit, auctum est, *p)* facillime fieri poterat, ut scriptura edicti in albo tantum memoriae causa facta fuerit. Hoc ut credamus, adducere nos potest locus Ciceronis, *q)* ubi haec sunt: *quid enim mereri velis, tam, cum magistratum inieris, et in concionem adscenderis, est enim tibi edicendum, quae sis observaturus in iure dicendo.* Quid, quod si vel maxime negare velimus, edicta praetoria verbis ore prolatis proposita fuisse, id tamen de repentinis nunquam defendi poterit, vel specialibus, uti appellantur Heineccio. *r)* De principum edictis eodem modo licet iudicare. Potuit enim princeps sine scriptura iubere, ut iussui tantum deinceps aliorum accederet scriptura, obliuionis euitandae causa: quin imo hoc plerumque ita factum esse, vix aliquis ambiget. Verum enim vero, quemadmodum simplex illa vox, dico, ut etiam focia eius, aio, ex translatione significationis facpius de his, quae scripta tantum, non dicta, fuerunt, sumitur, ita quoque compositum, edico, et ab eo originem ducens

B 2

edictum

m) Ludouici in *doctr. pandect.* L. 1. tit. 4. §. 3. Berger in *Oec. Iur.* L. 1. tit. 1. §. 24. Mencken in *Hist. iur.*

syn. L. 1. tit. 2. §. 4.

n) L. 3. C. de *legg. et constit.*

o) Hofmann in *dist. iur.* L. 1. Cap. 1. period. V. sect. 3. §. 2.

p) id. Hofm. L. 1. C. 1. Per. IV. §. 14.

q) de *finib.* L. 11. c. 22.

r) in *syn. Antiqu. Rom. Iurispr. illustr.* L. 1. tit. 2. §. 23. cum quo confer. eiusd. *Hist. Iur.* L. 1. c. 3. §. 65.

edictum hanc habent potestatem, ut scripto comprehensum indicent. Nam cum in pandectis legatur: edixit praetor, edicit praetor, r) non intelligitur aliquid, quod viua praeceptum est voce, sed scriptum in edicto perpetuo, quod scriptura comprehendebatur statim, cum id componeret Iulianus. Similiter statuendum est fere de quacunque pandectarum lege, in qua verbum edicti occurrit, ut si scriptum inueniamus: *verba edicti sunt*, t) *edictum habet aequitatem*, u) *edicto cauetur*, x) et multa alia eius modi, quae omnia colligere inutile foret, nihil aliud, quam edictum illud significetur Iulianicum, quod ab Hadriano Imp. publice quidem propositum fuit, nunquam tamen publice recitatum videtur. Bene igitur ad hanc verbi vim respicientes scriptores graeci, ut Dio et Iosephus, edictum graecis vocabulis διαγγέλλω, προγγέλλω appellarunt, y) quae a scriptione significationem habent. Quamuis autem haec sint verissima, id tamen manifestum est, scripturam non pertinuisse ad ea edicta, quae praetor vel alius magistratus in singularibus causis dabat, quibus, edito etiam perpetuo edicto, vix potuit supersedere. Nihil addam de edictis principum, quae scripta promulgata fuisse, vel ex eo apparet, quod programmata publice proponerentur, z) sunt vero edicta magistratuum nonnunquam alio nomine, *edictiones*, quae vox tamen magis ad actum edicendi pertinere videtur, quam ad materiam, appellata, vii ex Plauto obseruauit Polletus. a) Hodie verbo *edictum*, si de magistratum iussu sermo est, rarissime, b) certe, quantum scio, in Saxonia nunquam vtmur. Ad significandam autem constitutionem a Principe datam

extra

r) e. g. in l. 1. §. 1. D. de minor. idem est dicendum de his verbis: praetor ait, quae in l. 4. §. 1. D. de in ius voc. et alibi sexcenties leguntur.

t) L. 1. §. 1. D. de dolo malo

u) L. 1. D. quod quisque iuris.

x) L. 1. D. in ius vocari et eam.

y) vid de his Brisson. de verb. signif. f. v. edicta.

z) L. 3. C. de legib. et Constitur.

a) in bist. fori Rom L. III. c. 2.

b) inuenio in Ordin. Iud. Aul. et Prov. Mecklenburg. P. II. tit. vi. §. 8. haec: soll in citationibus per publica edicta, so wieder die abwesende oder flüchtige angeordnet, etc.

extra Saxoniam; vt in terris Borussicis aliisque, saepius occurrit. In Saxonia vero Electorali rarius hoc nomen constitutio principalis praefert, *bb)* quae potius sub appellatione mandatorum solet promulgari.

§. III.

Edictum citatorium. Citatio edictalis. Proclama. Crida.

Nomina Germanica.

Habuit autem apud Romanos vocabulum edicti hanc quoque significationem, vt intelligeretur conuocatio a magistratu facta vel citatio quaedam. Nam absentem tutorem, alimenta pupillo desiderante, edicto proposito vocare praetor poterat hoc effectu, vt tutor remoueretur. *a)* Aliquando magistratus edicto suo senatores conuocabant extra Romam absentes, *b)* qui alias voce praeconis etiam citabantur. *c)* Attamen praesentes etiam edicto magistratus, tribunorum ipsorum plebis, vocatos fuisse, ex Livio *d)* Cicrone *e)* Tacito *f)* probatur. Populus, vt ad comitia conueniret, edicto iuebatur. *g)* Verum priuatus quoque in quacunque controuersia, vel accusatione, si reus isque absens esset, edicto solebat citari, et ter quidem plerumque. Hoc discimus ex fragmento Pauli: *h)* *trinis litteris vel edictis, aut vno pro omnibus dato, aut trina de ranciacione conuentus, nisi ad iudicem, a quo sibi denunciatum est, aut cuius litteris vel edictis conuentus est, venerit, quasi in contumaciam dicta sententia auctoritatem rerum iudicatarum obtinet.* Ad quem locum Cuiacius:

B 3

edicta

bb) Exempla sunt *Edict* wegen der Veranstellungen zu Aufhebung hiesiger Lande d. a. 1763. Ausführlisches Mängel-*Edict*. d. cod. av. et pauca alia.

a) L. vi. D. ubi pupill. educari.

b) Livius L. XCII. c. II. Hoffmann in *bist. iur.* L. I. c. I. period. 4. §. 13. *not. d.* Niepoort *explic. rit. Rom. Sect. 1. cap. 2 §. 5.*

c) Livius in *bist.* L. III. cap. 38.

d) in *bist.* L. XXIII. c. 32.

e) in *famil. epist.* 6. L. XI.

f) in *Annal.* L. I. c. 7.

g) Livius L. XXVII. cap. 6. Gellius in *noct. Att.* L. XIII. cap. 14.

h) *Receptar. Sentent.* L. V. tit. 5. §. 7.

edicta publico loco affigantur, unde recte legi possunt, Litterae ad rem mittuntur; denunciations sunt per officia et executores. Discimus idem ex quamplurimis legibus libris Iustiniani inseritis. i) Ex his edictis vtrum tertium peremptorium fuerit, an quartum aliquid his addendum, latius disquisiuit Schultingius. k) Libellos eiusmodi affixos esse ad absentis, sub quo intelligitur, quicumque latitabat, vel sui copiam in publico non faciebat, domum, Broidaeus l) voluit ex legibus m) comprobare. Ex his igitur, quae enarraui, satis effici existimo, edicti verbum etiam citationem cum vnus tum plurium significare personarum. Et haec fere est illa citatio, quam edictalem appellare plerumque solemus, vel etiam n) citationem per edictum. Eam commode ita describas, quod sit citatio scripta publice proposita. o) Nihil iam attinet dicere, quid sit citatio, quid citatio publica. p) Fit autem haec publica vel per signa, veluti campanam, vel per vociferantem praecone, vel per litteras apertas, et in loco publico affixas siue edicta. q) Duobus prioribus generibus praecis temporibus solis vsos fuisse Germanos, conceder facile, quisquis mores maiorum nostrorum paulo attentius fuerit contem-

i) L. 2. L. 8. L. 9. C. quomodo et quando index. L. 5. D. de poenis. L. 53. §. 1. D. de re iudic. L. 68. 69. 70. L. 72. L. 73. D. de iudiciis. L. 26. §. 9. D. de fideic. liberr. etc.

k) ad loc. cit. Pauli.

l) ad Polleii hist. fori Rom. L. V. cap. 3. not. 3.

m) L. 4. §. 2. D. de damno inf. iunct. l. cit. §. 2. D. quod vi aut clam.

n) Ludovici in doctr. pandect. L. II. tit. 4. Brunnemann de proc. civ. tract. cap. III. IV. 16. et alii multi ab hoc laudati.

o) Longam descriptionem habe in Termini proc. iur. cap. 12. longio-

rem apud Schultze in dispur. de cit. edictali Cap. I. §. 22.

p) vid. Mencken in tract. proc. tit. IV. th. 1. et alios, qui eam describunt. Bergerus autem in Oecon. Iur. L. IV. tit. 14. th. 1. publicam appellat quaecumque, quae sit auctoritate iudicis; eamque, quae publica a caeteris nominari solet, generalem nominat Stryck in iurod. ad prax. for. cap. IV. §. 30.

q) de his tribus classibus publicae citationis vid. Mencken nor. p. cit. loc. Kästner in delin. proc. cap. IV. §. 3. Krause in proc. iudic. L. I. C. I. Sect. 2. §. 5. Reyger in proc. disp. II. th. 9. not. c.

contemplatus. r) Sed de his quidem nunc non agitur. Edicta autem, quae per ius Romanum et Canonicum introducta fuerant, postquam Germani acta in iudiciis scripturae coeperunt mandare, et de quibus iam sermo est, ut a reliquis scriptis, quae hoc nomine insigniuntur, discernas, apprime recte cum Gailio appellare possumus edicta citatoria. s) A multis Doctoribus t) et in nonnullarum provinciarum urbiumque legibus et statutis u) nominantur proclamata. Vox incognita plane his, qui olim latine locuti sunt, ut saltem rectius et magis analogice quidam pro ea haec: proclamationes, autoritate Digestorum x) utantur, y) (melius tamen et quidem ex L. 6. C. de remiss. pign. dicas programmata) ob vocis item incertitudinem ne quidem satis constet, quomodo flecti debeat, ex quo euenit, ut, cum fere omnes eam ad tertiam referendam esse declinationem putauerint, ut eandem etiam legislatores et iudices in iis locis, in quibus hoc verbo ob curiae stylum utuntur, z) declinare solent, Schulzio a) tamen atque Bergero, b) cum aliis forte placuerit

r) vid. ad haec, quae in *spec. Sax. L. 1. arr. 62.* et libro *Richtsteig Landrecht* cap. 33. leguntur.

s) Gail. in *observ. L. 1. obs. 57.* no. 10.

t) Carpzov. in *respons. L. 11. resp. 25. n. 7.* ita habet: *per publicum proclama seu citationem, ut vocare solent, edictalem requirendum vagabundum.* (magis igitur vox proclama placuit Carpzovio) *Terminci proc. loc. laud. in additione Schultesfi, qui haec scribit: est autem haec usitata forma. (Scilicet citationis per edictum) et vulgo dicitur proclama.*

u) Churf. Braunschv. Lüneburg. Ober-Appellation-Gerichtsordn. Celle 1713. III. Th. tit. III. §. 15. Herzogl. Mecklenburg. Hof- und Landger. Ordn. d. a. 1622. P. II. tit. 45. §. 3.

Project des Cod. Frideric. P. IV. tit. IX. in der Beyl. sub A. sine formula edictalis citationis, verbis: *kräft dieses Proclamatis, wovon eines hier etc. angeschlagen.* Stadt Hamburg Statuta und Gerichts-Ordn. d. a. 1603. II. Th. tit. XIV. in rubrica: *vom dem Proclamate oder öffentlichen Citation.* x) L. 25. §. 1. L. 34. D. de liber. causa.

y) Damhouder in *praxi rer. ciuis.* cap. 59. n. 7. Mencken in *proc. loc. laud.*

z) vid. Stat. Hamburg. ante laudata. Vide quoque exemplum infra §. IV. propositum.

a) *Disp. de edictali citat. cap. 1. §. 3.*

b) Is in *Oec. Iur. Lib. 1. tit. 1. ch. 24.* ita scribit: *Edicta vel programmata, Patente, Anschläge, sunt, vel procli-*

placnerit declinatio prima. Est autem vox proclama Italicum vocabulum, qua lingua denotat admonitionem publice viua voce (clamore) factam. In Germania introductum in negotiis forensibus eique notio edictalis citationis attributa videtur occasione eius, quod est dispositum in Ordinatione Camerae Imperii, in qua de comparante in iudicio, altera parte contumace, scribitur: darauf ein Ruffen begehrt, *c)* item: das Ruffen auf des Klägers Begehren erkant, *d)* Saltem hac lege Imperiali antiquissimus ritus vocationis publicae rei contumacis, quae hoc nomine: das Ruffen, cognita erat, confirmatus est. Nam in antiquioribus etiam Imperii legibus et iudiciorum imperialium actis huius moris fit mentio, *e)* Neque tamen in solis totius Imperii, sed etiam in variarum prouinciarum iudiciis *f)* mores vocationem eiusmodi probarunt. Hanc vocem das Ruffen antiquiores iam iuris cameralis interpretes, velut Mynsinger, *g)* ipse olim regnante Imperatore Carolo V. Tribunalis Illustrissimi Assessor, et alii vertunt per vocabulum proclama. At enim vero, vt ipsa vocis, a verbo clamare ducendae, indigitat deriuatio, eam ad scripta, quae affigi possint, non pertinere: ita haec antiquitus recepta et ex lege Imperiali permitta proclamatio non in scriptis fieri debet, sed nuncupatiua ex ipsius legis mente est citatio, fere vt ex consuetudine Romanorum iudiciorum *h)* per vocem exequen-

proclamae, (proclamata) vt Maximiliani et Rudolphi II. de monetis. Mones tamen, vtrumque et Bergerum et Schaltzium, non agere de citationibus in locis allegatis, sed de principum edictis.

c) Ord. Cam. Imp. d. a. 1555. P. III. tit. 42.

d) ibid. tit. 43. et alibi, quod reperitur in Rec. Imp. nouiss. §. 36.

e) vid. de Cramer Syst. proc. Imp. Sect. VI. tit. 2. §. 2009. in not. Conf. etiam Blum de iudic. cur. Imper. German. cap. V. §. 51. not. a.

f) e. g. Herz. Augusti zu Braunschweig und Lüneb. Hofgerichtsordn. Wolfenbüttel 1663. tit. 54. §. Wenn nun. Churfürstl. Rathsische Hofgerichts-Ordn. d. a. 1746. tit. 32.

g) in obs. 65. Cent. IV.

h) Apud Romanos antiquos enim per praeconeum litigans, forte, vt videtur, suo nomine, vocabatur publice, l. 7. D. de in iur. restit. vt adiret ad tribunal, non tamen, vt probabile est, tanquam contumax. Rescripserat enim Antoninus secundum hanc legem, per sententiam victum

da i) praecōnis; k) Ex quo consequitur, vt eodem modo, quo edictum, minus congrue scripta significetur, nisi haec obtineat consuetudo, quae verbis suam tribuit potestatem. Hinc video, aliquos Scriptores etiam citationem edictalem et proclamatoriam distinguere, quibus illa per scripturam, haec voce praecōnis fit. n) Praeterea illa proclamata ex legis Imperialis sententia sequuntur citationem antea reo missam m) eique traditam vel etiam ipsius domui, quin portae vrbis u) affixam. Nunc autem proclama etiam ea admonitio et vocatio nominatur, quam nulla praecessit citatio. Vero autem simillimum est, significationem nouam verbo proclama ex eo fuisse attributam, quod praeco id publice proponens de scripto recitaret, o) non formulam memoriter ediscitam exclamaret, et quod eiusdem, quod praecōni publice praelegendum traditum erat a iudice, vel ante praeelectionem vel post eam exemplar publice affigeretur, vnde

falsum,

videtur non audiuisse vocem praecōnis, vnde sequitur, potuisse eum circa eum locum ea mente fuisse, vt litem contestaretur, et vocem expectasse praecōnis.

i) olim ex fenestra in forum de Cramer *synt. proc. Imp.* §. 2009. in not. postea in audientia, id §. 1262.

k) pedelli scilicet Tafingeri *instit. iurisprud. Camer.* §. 820. adde Mencken et Krause *loc. supra not. p. et g. cir.* Fortassis antiquioribus temporibus ipse ille litigans, qui comparuerat, proclamabat. *Ord. Cam. d. a. 1495.* §. 18. verba: auf des Antworters Ruffett, sant: nec quicquam de petitione scriptum proclamatis.

l) vid. Schultze *de cir. edictali disp. cap. I. §. 13.* Veteres etiam Glossatores perpetuo ita distinxisse videntur edictum a proclamate, quorum loca longo ordine exscripta videas in

Bertachini *reperitorio sub voc. citatio et proclama*, vt itaque hi suo tempore veram vocis proclama notionem retinuerint, sic definitionem proclamatis, prorsus cum hac distinctione conuenientem inuenies apud Maranta in *spec. aur. P. VI. tit. de citat. n. 97.* adde Gothofr. ad *Nov. 112. cap. 3.*

m) *Ord. Iud. Camer. Imp. l. c. verbis: der Kläger der Citation außbracht.*

n) *Gail. L. I. obs. 24. n. 7. et obs. 55. n. 1.*

o) hoc confirmat, vt existimo, id, quod etiam proclama nominarent, si nuntias iudicii citationem, ad priuatas alias referendam, citato praelegeret. Ita Maranta in *spec. aur. P. VI. tit. de citazione n. 94. potest etiam scribit, citari vniuersitas per proclama factum in locis publicis ciuitatis, legendo citationem publice.*

C

factum, ut id, quod citandi causa affigeretur, proclamata diceretur, etiam si praeco id non simul praelegisset. Idem, quod de proclamata exposui, repetendum est de voce Crida, quae etiam aliquando significat edictum citatorium. Testem eius rei habeo Gailium: *creditores defuncti*, scribentem, *possunt citari per edictum et publica proclamata*, vulgo *cridas appellant*, *ut comparant* etc. p) Hoc verbum, ex quo alieubi processus concursus creditorum processus eridae vocatur, q) vel erida Handlung, r) originem Italicæ linguae etiam debet, qua gridare vel eridare significat, publico clamore notum facere, et erida vel grida actionem hanc ipsam, nisi vocem illam Italicam cum Scalligero a latine *quiritare*, vel cum cognato gallico vocabulo, *crier*, cum Frischio a germanico *fragen* vel etiam plebeio vocabulo *frieschen*, *freyshen*, derivare malis. Explicat hanc vocem eridae du Fresne: s) *bannum proclamatio quae per praeconem fit*, quam interpretationem Ludovici quoque ex eo fere reperit. t) Planum ex his fit, hanc quoque vocem eridae, quod ad primam suam significationem, non respondere scriptae citationi. Qui edictum citatorium vocabulis exprimere Germanicis voluerunt, appellarunt id *Anschlags = Brief*, *offener Anschlags = Brief*, u) *offen angeschlagen Edict*, x) *öffentlich Edict*, y) *und Anschlag = Brief*, z) *öffentlicher Anschlag* a) *öffentliche Citation*, b) quae tamen nomina non videntur in omnibus convenire cum re, quam

p) Gail. in *obs. L. E. obs. 37. n. 7.* Nam appellationem confirmat etiam Ludovici in der *Einl. zum Conc. Proc. X. Cap. §. 3.*

q) Ludovici l. c. et auctores ad eo laudati.

r) *Suttinger Gerichtsb. bey dem Landmarsch. Gericht in Oesterr. unter der Eins. obs. VIII. n. 4.*

s) in *Glossar. med. et inf. latin. sab. hae voce.*

t) *loc. laud. Cridae sind nichts anders, als öffentliche proclamata oder praeconizationen*, wenn ein Ding öff-

entlich ausgeruffen oder angeschlagen wird.

u) Speidel. in *Spec. sub hac voce*, quem sequitur *Barckhausen in disp. de citar. edictali. §. 3.*

x) *Terminicus l. c.*

y) *Braunsch. Lüneb. Ober = Appel. lat. Ger. Drbr. P. II. tit. 3. §. 15.*

z) *von Rothschild Proc. Jur. 1ster Artie.*

a) *Schultze disp. de cit. edict. Cap. I. §. 22.*

b) *Hamburg Statuta P. I. tit. 14. arr. 1.*

quam significare debebant, siquidem sub edictis publicis etiam principum constitutiones intelligi possunt, et multa affiguntur, quae non sunt citationes edictales, sed tantum propterea in publico proponuntur loco, ut omnibus nota fiant. Imo priuata etiam citatio in subsidium affigitur non nostro solum iure Saxonico, c) sed iure etiam communi, d) et legibus Imperii, e) Plerique vero recentiores in primis cum legislatores, f) tum iudices, tum quoque scriptores g) verba latina secundum germanicae linguae indolem flexa retinent, hoc scilicet modo: *Edictal Citation*. Singulare prorsus nomen Germanicum est: *Beleutung* ex stylo Curia Prouincialis Rothweilensis in certis causis vsu receptum, h) Hoc nomen, si recte iudico, ex eo deriuandum est, quod ibi signum per campanam antiquitus sit datum, cum quis publice citaretur.

§. III.

Causa citationis edictalis generalis.

Citari a iudice, plerumque ingratum est, quin imo, si quis nomine suo publice citetur, pro iniuria haberi potest, ut recte obseruat Ludouici, a) Hinc bene scribunt Doctores, b) citationem

C 2 edi-

c) Ord. Proc. sax. Recogn. rit. IV. §. 2.

d) Gail. L. I. obs. 55. n. 1. Ludouici Einl. zum Civ. Proc. Cap. X. §. 4.

e) Ord. Cam. d. a. 1555. P. I. rit. 38. §. 16. (Concept. rit. 51. §. 17.)

f) vt in Saxonia Ord. Proc. Sax. Rec. rit. XCI. §. 2. Mandat die Edictal = Citation in Civil-Sachen außserhalb des Concursus Creditorum betreffend. d. d. 13. Nov. 1779. ita etiam in Ord. Proc. Alenburgh. Rec. P. I. cap. 37. §. 5. et alibi.

g) Ludouici d. l. §. 3. Maevius ad ius Lubec. L. III. rit. 1. art. 7. n. 16.

h) Dctn. des Keyserl. Hofger. zu Rothweil d. a. 1572. P. II. rit. X. vbi haec legis: dass er eine Beleutung, das ist citationem per edictum oder publicum proclama — zu erkennen bittet.

a) Einleitung zum Civil = Proc. Cap. X. §. 3.

b) Barckhausen in disp. de cit. edict. §. 5. qui ita describit citationem edictalem: *inssus irregularis atque exorbitans, quo per libellum publice propositum aliquid significatur.* Gail. L. I. obs. 57. in princ. Carpzov. in proc. rit. VII. art. 4. n. 1.

edictalem exorbitantem alienamque a regulis esse iuris. Ex eodem id fuit, iudicem pro mero suo arbitrio non posse decerpere, quod vocandus edictaliter citandus sit, siquidem hoc factio citatum gravare, et, ut per iudicem superiorem citatio nulla declaretur, e) efficere, quin cum ad actionem iniuriarum instituendam incitare possit. d) Quamobrem citatio edictalis non nisi in casu, ut scribunt Doctores, e) necessitatis, habet locum, scilicet, ut convenienter addit Carpzovius, f) quando alio modo quis citari non potest, quod tunc fit, si insinuationis deficiat occasio, cuius vicem sustinet edicti citatorii affixio. Quamobrem iudex, qui utrum necessitas adsit aliquem per edictum citandi, dubitat, monetur a Carpzovio g) et Menckenio, h) ut curet, se de eo a Collegio Ictorum informari. Sunt tamen omnino species, in quibus talis cautio plane superflua videtur, si quidem ipsum processus genus patefacit, citatum male id ferre non posse, quod publice vocatus est, ut potius talis citatio in eius fiat commodum. Si enim de necessitate eiusmodi citationis sermo sit, respiciendam erit ad cuiuscunque citationis finem. Scilicet is finis et primus, quidem est, ut quilibet reus, is, de cuius causa agitur, ad defendendam suam rem praeparare se possit, sciatque ubi et quando id facere debeat, deinde, qui ex hoc sequitur, ut, si contumax sit, qui vocatus erat, sententia contra eum ad finendam controversiam ferri possit. Iam, videtur eum tanquam contumacem, fingere non possumus, nisi citationem acceperit, vel, si nuncupativa est, audiuerit. Quamobrem, si nuncius iudicii nequeat vel loqui cum citando, aut cum eo saltem, qui ipsi de vocatione facta probabiliter referet, vel scriptam citationem ipsi citando, aut eiusmodi, quas descripsi, personis tradere, in quibus actibus priua-

c) Gail loc. laud. Mencken in proc. tit. IV. ib. 1.

d) Mencken l. c.

e) Gail loc. laud. et alii.

f) in *Sp. L. II. resp. 23. n. 12.*

g) in Proc. tit. VII. arr. 4. n. 7.

h) loc. laud. Sunt et leges, qui talem informationem praecipunt, veluti Magdeb. Proc. Ordn. d. a. 1696. cap. 49. §. 2. apud Schulzen in *disp. cit. C. III. §. 6.*

privatae citationis, vt dicimus, insinuatio consistit, necessitas adest, vt vocandus citeretur publice. Passim speciales casus enarrantur a Doctoribus, in quibus edictalis citatio locum habere debeat, vta Gaillio, i) Maranta, k) Carpzóvio, l) Hiltropio, m) Schulzenio, n) Barchhausenio, o) Bastinellero, p) et aliis antiquioribus ab regula nominatis. Hos casus sub generali voluit comprehendere regula Maranta, vt nimirum locum habeat edictum citatorium in omnibus casibus, in quibus lex permittit fieri citationem per proclama, arguendum ducens a fortiori, vt nominatur, quia vox, scribens, praecovis paucis imotescit, sed per edictum res efficitur magis notoria, q) Alii tamen negotia, in quibus proclama, ab his, in quibus citatorium edictum locum inveniat, sollicite discernunt, r) quos recte fecisse existimo, quamvis, in multis rebus vtrique et edicto et citationi per vocem praecovis locum dari posse, libenter concedam. Ita etiam factum est, vt videantur plerique de his negotiis, in quibus edictalis admittatur citatio, ita exponere, vt magis ngant de causis, in quibus publica locum sibi vindicet citatio, adeoque confundant varias eius species, quas §. II. enarraui. Potuit tamen eiusmodi specierum permistio facile fieri partim ob vsus fori inconstantiam, partim quod viderent iurium particularium varietatem. Vix enim dubito, quin, quae alibi fierent nota per vocem praecovis, imo per signum, alibi in publicum manifestarentur per edictum, quin forsitan alicubi, vt in eadem causa duae vel ipsae tres species publicae citationis simul expediantur, moribus introductum sit. Haec variae

Cognitione vel alicubi quae autem
 i) in obs. L. I. obs. 57.
 k) in speculo aureo, quod nomen libro ipse dedit, vel tract. de ord. indic. vt eum editores recentiores appellarunt, P. VI. tit. de citat. n. 82 sqv.
 l) in Resp. L. III. resp. 23. n. 14. sqv. et in Proc. iur. tit. VII. art. 4. n. 11. sqv.
 m) in prov. indic. PIL. tit. I. rubr. de spec. citat. n. 12. sqv.
 n) in laud. disp. per rortum, cap. III. o) in laud. disp. §. 9. sqv. 26.
 p) siue potius Kaeselio disp. de cit. edict. §. 5. sqv. 14.
 q) Maranta loc. laud. no. 95. quae repetit ex Nov. 112. cap. 3.
 r) Hiltrop. loc. cit. no. 16. sqv. se paratim enarrat casus, qui proclama occasione dant.

autem causae edictalis citationis, si regulam sequimur, fere, ut caeterarum quoque publicarum citationum, his duobus nituntur generalioribus: primo quod nesciamus nomina eorum, qui citandi sunt; deinde, quod, nomine citandi quidem cognito, nesciamus tamen, ubi is commoretur. In illo casu plures plerumque vocantur, in hoc rarius, plures citandi, occasio est. Ita quoque plerumque, si nomine suo incogniti vocantur, hi actorum vicem sustinent, et ab eo, qui reum se sistit, a agendum prouocantur. E contrario, ubi quis ob domicili incertitudinem citatus edictaliter, plerumque is in lite peragenda reus est. Fit tamen etiam, ut aliquando ille per edictum citetur, cuius et nomen scimus, ad domicilium. Itaque puto non esse abs re alienum, si edictalem citationem diuidamus in ordinariam, si vna ex illis causis duabus ordinariis, quas supra explicauimus, necessariam faciant edictalem citationem, veluti fit in processu concursus creditorum, desertionis bannitorio, conuocandis heredibus incertis, et aliis eiusmodi, in quibus, cum ab edictali citatione lis incipere debeat, dummodo constet de ipsius processus necessitate, non opus est, ut anxie, utrum citatio edictalis locum habeat, disquiramus: et extraordinariam, quando deficientibus illis duabus causis extraordinaria aliqua admitti debet per edictum vocatio, in qua posteriori specie omnino circumspectione summa opus est, ne iudex edictaliter citans vocato opprobrium arcessat, s) sibi que ipsi aliquod contrahat malum. Hinc etiam in ordinaria edictali citatione, satis descripta ipsa lite, minime necessarium est, ut addatur, cur edictalis fiat citatio, causa, cum e contrario in extraordinaria opus esse videatur omnino, ut causa, ob quam citandus vocetur edictaliter, adiciatur. Sed hoc praeterea moneo, in nonnullis prouinciis, veluti in Saxonia, quod ad processum concursus creditorum pertinet, t) legibus ita cautum esse, ut plures generali qua-

s) vnde videtur alicubi constitutum, ut, qui poscit citationem edictalem, de calumnia prius iurare debeat, se reum inuenire non posse, ve-

luti per *Reform. Norinbergens. d. a. 1564. Ir Th. 1str Tit. 2te Gesetz, §. würde dann.*

t) *Ord. Proc. Sax. Rec. tit. XLI. §. 2.*

dam citatione vocandi, etiam si nomine et domicilio certi sint, edictaliter citari debeant. Haec species aliquatenus ordinariae edictalis citationis classis peculiaris est. Rationem autem ea hanc habet, quod expensae hoc modo minui possint, ¹⁾ quae maiores essent, si isti homines satis illi quidem cogniti, priuata vocarentur citatione. Quod ubi constitutum est, hi nomine suo cogniti non debent tamen necessario ita citari, ut nomina in edicto ipso inscribantur, sed sufficit vocari eos generali quadam personarum descriptione, veluti illorum, quorum interest, notorum creditorum, et sic porro.

§. IV.

Causarum specialium edictalis citationis classis prima.

Iam secundum hunc ordinem de specialibus causis citationis edictalis agendum est. Ac prima quidem classis ea est, si citantur hi, quorum nomina sunt incognita. Huc pertinet 1) conuocatio creditorum. In hac specie A.) is processus praeprius considerandus est qui nomine suo proprio concursus creditorum indigitatur. Scilicet si obaeratus debitor moriatur, ut, qui eius heredes essent, haereditatem omittant, vel si ipse viuis bonis cedat, vel etiam, si cum nonnulli iam creditores agerent, aliis, qui priores in solutionis ordine esse cupiunt, interuenientibus, bona debitori communi auferantur. In qua causa vniuersale aliquod est iudicium, quo ad cuiuscunque generis actiones exponendas creditores vocantur. Notos hic alicubi citari simul cum ignotis, supra §. III. iam enarratum est. Ita vero fieri nequit, ut soli cogniti creditores citentur edictaliter. Hoc tamen accidere potest, ut creditores a duobus vel pluribus iudicibus edictaliter citentur, scilicet, si bona debitoris communis in diuersis territoriis reperiantur, ex quibus iudices

§. 2. Hoc tamen ad Lusatiam non pertinet superiorem Mandat gegen die Banqueroutiers in Marggr. Oberlausig d. a. 1783. §. 17. ¹⁾ ea ratio expresse in laud. Ord. B. Sex. addita est.

iudices bona sub sua sua iuris dictione sibi inuicem remittere nolunt. Quamuis autem hoc ita se habeat, tamen a quolibet iudice omnes debitoris communis creditores, cuiuscunque ciues sint territorii, vocantur edictatiter, hoc solo excepto, vt, pro legibus territorii, non possit quilibet iudex notos creditores simul per suum citare edictum. Verum de processu concursus creditorum multa hic expendere, animus non est. Vnum adiciam id, posse, si orto concursu debitor communis cum his creditoribus, qui iam sua nomina sunt professi, transegerit, reliquos vel vere ignotos vel pro talibus quoad hanc causam habendos, in securitatem transigentium, vt, quod postulent, indicent, per edictum citari: a) idemque obseruari, si ante, quam oriatur concursus, is communis debitor cum suis creditoribus transigat. b) Non tamen hoc solo casu creditores conuocantur, sed alias quoque, cum dubitemus, vtrum forte multa debita antecessoris nostri spem nostram aut domini commodum disturbare possint. Itaque B.) si heres cum beneficio inuentarii adit hereditatem, curet, vt conuocentur creditores defuncti, c) quo erui status, vt dicitur, passius, siue quantum id sit, quod defunctus aliis debebat, eoque ad certam summam redacto heres, vtrum retinere velit hereditatem, d) an eam relinquere creditoribus defuncti, possit declarare. Duplex vero hic distiguenda est creditorum conuocatio. Vna scilicet, quae dubia est, quemadmodum postea plenum fiet, vt intersint inuentario conficiendo, quae, vti manifestum est, confessionem inuentarii antecedere debebat; altera, quae eam sequi etiam potest, vt credita sua profiteantur, non si rem recte consideramus, vt ea probent, siquidem de solutione nondum agitur,

a) vt in Saxonia per *Mand. Elect. von Edict. Citat. d. a. 1779. §. 1. n. 7.* et aliquatenus per *Mand. wider die Banquer. d. a. 1766. §. 17.*

b) in *laud. Mand. de a. 1779. l. c.*

c) Huius speciei expressa mentio

fit in dicto *Mand. Elect. Sax. d. a. 1779. §. 1. n. 3 a.*

d) Possit adiri hereditatem ante, quam inuentarium conficiatur, claris verbis docemur, in *l. f. §. 2. C. de iur. deliber. adeat hereditatem, vel sese immisceat: omni tamen modo inuentarium ab ipso conficiatur.*

tur, sed de heredis deliberatione, num, hereditatem retinere, proficuum sit, postquam, quae sint eius vires, per inuentarium sit detectum. Et quod ad priorem quidem illam attinet, Iustinianus, auctor beneficii inuentarii, constituerat, e) vt fiat inuentarium *sub praesentia tabulariorum, caeterorumque, qui ab huiusmodi confessionem necessarii sunt.* Hos necessarios multi accipiunt de omnibus, quorum interest. f) Interesse autem potest legatariorum, fideicommissariorum, creditorum. Horum trium classium homines etiam intelligit et nominat Lauterbachius g) De legatariis et fideicommissariis res certa est, cum hi in recentiore lege Iustiniani, de inuentario concepta, h) expresse nominentur. Sed de his quidem hic non est agendum, imprimis, cum legatarii et fideicommissarii in vltima voluntate nominibus suis appellentur, ideoque, cum certi sint, si regulam sequimur, edictaliter non vocentur. De creditoribus autem, qui, cum nequeat scire, heres, qui et quot sint, citandi essent per edictum, i) omnino dubium est, vtrum Iustinianus eos sub necessariis voluerit comprehendere, quod partim ex omissione eorum in lege proxime laudata, quae antiquiorem explicare videtur, partim ex eo moueri potest, quod heredi confessio inuentario creditoribus, qui primi solutionem exposcunt, debita hereditaria, nullo ordine praerogatiuae obseruato, legata item et fideicommissa, quae tamen aeri alieno hereditario omnino erant postponenda, permittatur soluere, et actio contra heredem iis, qui serius veniunt, exhausta hereditate legatis, fideicommissis, debitisue, quae soluit heres, denegetur, k) ita tamen, vt creditores suo iure non cadant prorsus, sed id persequi possint contra legatarios, aut creditores, quibus satisfactum est ab herede, si his se esse praefereandos contendant.

e) L. f. §. 2. C. de iure deliber.

f) Bömer in introd. in ius Digest. L. XXVIII. tit. §. 6.

g) in colleg. Pandect. libro titulo que tit. §. 13.

h) Nov. I. cap. 2. in medio.

i) pro proclama fec. Maranta loc. saepe cit. n. 98. is autem sub proclamato intelligit praeconis vocem.

k) L. f. C. cit. §. 4. 7.

tendant. l) Quamobrem, si iura sua non amittunt, excepta sola contra heredem actione, non etiam eorum praesentia, nec, si hac opus non esse credimus, citatio eorum necessaria est. Hinc saltem ab priorem quam adduxi, causam, negant Doctores passim, ad inventarium conficiendum creditores esse convocandos. m) Antiquiores tamen magis contrarium probant. n) Hodie, vii concedunt, o) ne quidem legatariorum aut fideicommissariorum citatio opus est, ut praesentes sint inventario conficiendo. Saltem in Saxonia Electorali his nostris temporibus inauditum pene est, eos, quos nominavi, homines ad eam rem vocari, et inventarium, modo ob signatio rite praecesserit, auctoritate sola publica, reliquis solemnibus Iustinianeis missis, sustinetur. p) Hanc igitur minus vilem edictalem citationem, quam creditores etiam sine villo damno negligere possunt, q) relinquo, et redeo ad eam, de qua vere dicendum erat. Haec, qua creditores defuncti citantur cum in finem, ut sciamus, an hereditas aeri alieno sufficiat, a Barckhausenio r) a delibrandi beneficio repetitur. Neque id male factum est, si respiciamus ad causam effectumque huius beneficii. Subobscurum quidem aliquid, quod ad hoc facit negotium, legimus in his, quae ex Vipiani libris supersunt, ubi scripsit, si dicatur, legi Falcidiae locum esse, arbitrum dari, et ab herede denunciari fideicommissariis, ut veniant ad arbitrium, plerumque et creditoribus, solvere. s) Sed hanc denunciationem heredis, quae, ut existimo, pro certo ponit scien-

l) ibidem §. 5. 6.

m) Mencken in Syn. Pandect. L. 28. tit. 8. §. 6. n. 5. et disp. de praesentia creditorum in invent. non necess. cui aditupulatur Berger in Occ. Iur. L. II. tit. IV. sb. 50. nor. 5. n. 6. Barckhausen. civ. disp. §. 21. cum multis aliis ibi laudatis.

n) Maranta L. I. Gail L. I. obs. 57. n. 9. Schultzen disp. laud. Cap. III. §. 3.

o) Böhmer l. c. §. 8. Leyser in med.

ad Pand. sp. 364. med. 4. Eifenhart Inst. iur. Germ. L. II. tit. 19. §. 4.

p) Sane in Ordin. iurcl. cap. XI. multum de inventario, nihil autem de convocacione eorum, quorum intereret, legitur.

q) Barckhausen loc. nota b. cit.

r) in disp. civ. §. 17. conf. Bastinelleri disp. de vis. edict. §. 14.

s) L. I. §. 6. D. si cui plus, quam per leg. Falc. lic.

scientiam, qui sint creditores defuncti, admodum differre a citatione edictali, nemo non conceder. Quamobrem magis moribus ea viderur introducta, ex consilio quidem Bartoli, quod tanquam cautelam heredi dubitanti commendarunt Doctores. *1)* Caeterum heres, qui cum beneficio inventarii adiit hereditatem, vt res ipsa demonstrat, petere hanc per edictum citationem potest. Vbi tamen testamenti constitutus est executor, is etiam, vt conuocentur creditores edictaliter, curam in se potest suscipere, et in nonnullis prouinciis et locis suscipere eam solet. Haec sufficiant de istis creditoribus, qui, ius suum quoad totum debitoris patrimonium persequendi, gaudent facultate. Sunt autem alii, qui in hunc modum solutionem postere nequeunt, creditores, si ita dicere fas est, particulares. Scilicet C.) si magistratus ob debita tributaria siue fiscalia vendat debitoris res, consultum est, vt citentur edictaliter, qui potius ius in has res praetendunt. *u)* Hos enim solos, non omnes omnino debitoris creditores, in hac causa vocandos esse, res ipsa docet, quamuis, si hoc fiat, plerumque via ad concursum, qui proprie dicitur, creditorum aperiatur. Non minus D.) is, qui emit praedium aliquod, potest, si vel euictionem metuat, vel, quod praedium hypothecis, inprimis tacitis, quae facilius, quam expressae, ignorantur, subiiciat, petere, vt, qui, tale ius sibi competere, credunt, vocentur omnes, quatenus ignoti sunt, edictaliter. Cognitos in hac causa simul vocari, ob naturam negotii inutile est, quamobrem in nonnullis prouinciis, veluti in Ducatu Mecklenburgico, mos, sane non reprehendendus, obtinet, vt in edicto adiiiciatur, hos, qui iudici iam noti sunt, creditores non debere in termino ad profitendum constituto comparere, et, qui secus faciant, his nullas expensas restitutum iri. Haec cautela emtoris pro sua securitate ab antiquioribus iam inuenta, commendatur

D 2

valde

1) vide de hoc Mynsinger in. *u)* Barckhausen *disp. de cit. edict.*
Cent. II. obs. 47. qui addit: *quod ser. §. 22.*
va, tanquam memorabile.

valde a Gailio, x) et cum in aliis prouinciis tum in his nostris, y) diu iam consuetudine introducta, in Lusatia superiori etiam anteduoscentos fere annos per legem publicam, z) in certam redacta formam, et singulari effectu praedita est, ut scilicet, edicto proposito, elapso quinquennio omnis euictionis praestatio euanescat, cautio ab eam rem facta liberetur et emtor contra quemcunque creditorem, ex facto antecessorum talem, securus fiat, ita tamen, ut restitutionis in integrum beneficium, creditori forte competens, non excludatur. a) Nunc in Saxonia Elektorali hoc genus publicae citationis etiam lege expresse permittitur. b) In hac autem id praecipue statuitur, ut actiones, quae creditoribus competunt, sint non solum in rem, sed etiam tales, quae alias per subhastationem expirant. Plerumque, postulante emtore, ex sua promissione contractui adiecta, venditor eam edictalem petit a iudice citationem: emtor tamen ipse, quominus possit, vel inscio venditore, iudicem de ea proponenda publice implorare, nihil video, quod obstarit. Similis huic speciei alia est, E) si is, cui res oppignorata est, eos conuocari postulat, qui, antiquiori iure pignoris se gaudere, crediderint, quod nimirum tum maxime utile est, cum in re oppignorata creditor acquirere velit dominium. c) Ita enim creditorum iura, quae illi executi non sunt, poterunt extinguere, d) si ad ea proficienda peremptorie vocati sunt. F) Proxime cum hoc conuenit, si

x) L. I. obs. 57. n. 9. quem sequitur Bastineller in *disp. de cit. edict.* §. 14.

y) Schultzen *disp. de cit. edict.* Cap. III. §. 4. Berger in *Oec. lur.* L. IV. tit. XIV. ib. l. noz. 5.

z) Oberlauf. *Ordn. des iudicii ordinarii von Land und Städten, bey Hentzer und Hofgerichte, de a. 1611. Part. VI.*

a) *ibid.* in fine. ad quem locum commentatus est Bastinellerus pro-

grammate no. 1737. Wittebergae publice proposito.

b) Mand. von den Edictal = Citat. d. a. 1779. §. 1. no. 2.

c) Barchhausen in *disp. de cit. edict.* §. 22. in f.

d) sec. l. 6. C. de remiss. pign. quam legem ad hanc causam trahit Barchhausenius, prouocans simul ad Carpzovium et Brunnemannum, qui tamen de ea re locis ab eo laudatis non agunt. Vide potius de ista lege Leyseri ad *Pauid. med. spec.* 236. med. 1.

si possessor fundi ad eum ab hypothecis liberandam, quamvis nolit eum vendere, petit, hos conuocari, quibus ex tali iure in fundum actio competit. Cum alias causas, tum hanc imprimis ea habere potest rogatio, quod dominus velit eum fundum oppignorare, non tamen inuenire possit pignus id appetentem, nisi praeuia eiusmodi edictali citatione. Praecipue partim in terris iuris Saxonici, quo, si quis velit ius constitui praelationis, non potest praedium oppignorari, nisi Magistratus, cuius iurisdictio est in illum fundum, consentiat, e) partim ratione feudorum, in quorum oppignoracione opus est, consensu domini directi, f) eiusmodi citationes magnam habent uilitatem. Etenim in libris publicis adnotatur, quoties magistratus vel dominus directus in talem causam consentit, nec tamen consentit in quamcunque summam, cum fidem publicam sequantur creditores, quae labefactaretur, si fundus nimium hypothecis oneretur, cum periculum sit, eo vendito omnibus satis fieri non posse pignoris. Itaque apud nos diu iam mos ita tulit, ut liberaturi fundos suos imprimis feudorum nobilium possessores, peterent citationem creditorum, quibus esset ius pignoris, per edictum. g) Non tamen hoc intelligendum est ita, quasi domino liceret, utcumque libuerit, talem creditorum conuocationem postulare. Hi enim, quibus adhuc competere ius reale in fundum negare nequit, minime citandi sunt, qui, ut desistant de lege contractus, quem inierunt cum fundi domino, cogi non debent. Scilicet, cum dominus directus vel magistratus, qui in pignus consensit, de solutione debiti, propter quod fundus pignori datus est, certior sit ex creditoris confessione, hoc etiam, quippe extincto iure pignoris, in actis publicis annotatur. Accidit autem saepius, ut magistratus dominusue directus nihil de facta solutione comperiat: rei autem immobilis siue feudi domini factam illam esse

D 3

e) Ill. Schott *instit. iur. Sax. L. II. Sect. V. §. 4.*

f) id Vir Ill. *loc. laud. §. 5. et Ill. Püttmann Elem. iur. feud. §. 486.*

g) *Generale Elect. Saxon. d. d. ii. Mart. 1755. in quo de loco assignandae talis edictalis citationis agitur.*

esse afferant, et, ut hypotheca in actis publicis deleatur, postulent. Itaque quod dictum est de edictali in hac re petenda citatione, pertinet tantum ad antiquiores hypothecas, tales nimirum, quae probabiliter extinctae sunt, si non vera solutione, saltem praescriptione, et de quibus, in cuius iam sint bonis, apud acta non constat: h) non vero rogationi concedendum est, cum possessores iuris hypothecae cogniti certique sint, aut praescriptionis tempus non sit praeterlapsum, i) aut satis constet de impedita solutione. Similiter res se habet in illis regionibus, in quibus consensus magistratus quidem in oppignorationem necessarius non est, attamen simile quoddam, veluti annotatio iudicialis venit in consuetudinem. Difficultas enim inveniendi, qui mutuum det, esse potest etiam maior, si magistratus nulla ex parte obnoxius est. An autem eodem modo alios creditores, qui non habent ius in re prouocantis immobili, liceat conuocari facere sine cessione bonorum, merito dubitatur, cum, si id statuamus, omne evertendi illud ius daretur facultas, quo per tempus multorum annorum creditori agere permisum. Est praeterea in actionibus his, tanquam personalibus, alia, atque in realibus ratio: neque etiam in his ius tertii cuiusdam et quaedam obligatio, ut ibi domini directi aut magistratus interuenit. G.) Fac autem, aliquem asserere, cautiones, imprimis cambia, quasi a se scriptas, circumferri, quas scripsisse negat, an poterint hi, qui contra ipsum actionem ex istis scripturis habere contendunt, eo rogante per edictum conuocari. Negat hoc Wernherus k) fieri posse, ex ea causa, quod, nisi diffamatio probetur, prouocatio ad agendum locum non habeat. Quod quamuis negari nequeat, verior tamen omnino contraria sententia ei videbitur, qui consi-

h) laud. Generale verbis: Befreyung ihrer Güter von denen noch ungelöschten hypothecarischen Schuldschreibungen. Sed distinctius res est proposita in Mand. von Ed. Cir. d. a. 1779. §. 1. no. 1.

i) quodnam tempus apud nos pro initio praescriptionis sit habendum in ea causa, accurate definitum est in Mand. d. a. 1779. l. c.

k) in obs. P. III. obs. 177.

derat, ignotos plane ei, qui prouocat, esse debere hos, qui eiusmodi falsa cambia vel chirographa possident, cum neget, se ea scripsisse, et eos quidem scire possit atque nominare, quibus dedit cautiones, non vero hos, quibus nullas dedit. Ad quod, si cambia respicimus, accedit magnum illud periculum et damnum, quod in se habet actio, quae ex iis institui potest. Hinc merito esflagitantii in hac specie edictalem citationem succurrendum est. Sane nuperrime programma sequens Iudicii summi Hannoverani legimus: folgen hiermit zu wissen: demnach von N. angezeigt worden, daß Wechsel auf seinen Namen, in Umlaufe wären, die er, als die seinige, nicht anerkenne, sondern für unrichtig erkläre, selbiger daher, um sich gegen die ungegründete Ansprüche, welche aus obigen Wechselbriefen über kurz oder lang an ihn und sein Vermögen gemacht werden könnten, in Zeiten desto mehr sicher zu stellen, gebeten, bey der Ungewißheit, wie viel solche Wechsel auf seinen Namen liefen, und wer solche besitze, *citationem edictalem* zu erkennen, diesem Gesuche auch deferiret worden: als werden kraft dieses alle diejenige, welche aus eignen oder auch aus *traffirten* Wechselbriefen, so N. bis zum 24sten *huius* ausgestellt haben soll, ist oder künftig Anspruch an demselben machen zu können vermeynen, *citiret*, den (inlertus erat terminus locusque comparandi) zu erscheinen, die vermeyntliche *Original*-Wechselbriefe zu *produciren*, und ihre aus solchen *praetendirende* Forderungen zu *prostitiren*, und zwar unter der ausdrücklichen Verwarnung, daß diejenige Wechsel-Gläubiger, welche ihre *praetendirete* Wechsel-Forderungen in *termino praefixo* wieder N. nicht angeben, und die Wechsel in ihren *Originalen* zu *produciren* werden, mit ihren aus selbigen habenden Forderungen *praecludiret*, zum ewigen Stillschweigen verwiesen, und die bissher von N. ausgestellte, es seyn *rigur*- oder *traffirte* Wechsel, für kraftlos, null und nichtig erkläret werden sollen. Es ist also tamen, in tali causa, ne quis abutatur beneficio iuris ad debita sua certa extinguenda, iusiurandum calumniae antecedere debere decretum iudicis de edictali affigenda citatione. Nam id manifestum est, cum omnes, qui possident chirographa a prouocante scripta siue vera ea sint siue falsa, necessario citari debeant, etiam

etiam comparandum esse, qui veri prouocantis creditores sunt, nisi velint, si peremptoria sit citatio, vt haec, quam exscripsi, ius suum amittere. Hoc quamuis saluum maneat atque incolume, si productus in termino ad profitendum constituto cautiones debitor pro suis agnoscat, tamen inurbanum est atque molestum, sine vlla causa, vel ex ea, quae falsa esse potest, vocari ad exhibendas, quas possidemus iusto titulo, scripturas. Praeterea cum falsum non praesumatur, laedi aliquatenus eorum videtur existimatio, qui instrumenta a prouocante scripta iisque tradita producere possunt. H.) Conuenit cum hoc certo respectu aliud negotium, in quo edictalis citatio vtilitatem potest praestare. Societate scilicet dissoluta, ex vnus, vel, vt fieri solet, omnium, qui socii erant, voluntate conuocari possunt societatis extinctae creditores, quod imo statuta moresque nonnullorum locorum, veluti, ni fallor a memoria, Hamburgi, omnino postulant, vt nomina societatis profiteantur, in hunc finem, vt diuisio rerum communium omnibus numeris absoluta fieri possit. I.) Est quoque alia species in his rebus, quae ante longum tempus sunt depositae. In his enim concursus quidam creditorum existere potest, si propter verustatem depositi nesciat magistratus, apud quem res deposita est, quis hoc depositum totum vel pro parte sui crediti causa postulare possit. Hoc casu saepius omnes legimus citari, qui putauerint, sibi petitionem aliquam ratione depositi competere, die Ansprüche zu haben vermeynen möchten. K.) Agmen in hoc genere edictalium citationum claudat exemplum aliud. Si scilicet quis pro alio, siue instante vel iam moto concursu creditorum, siue etiam extra hunc concursum, soluere promittat, siue pure, siue reseruata potestate, in causas atque vim obligationum inquirendi, poterit postulare, vt creditores eius, quem liberare vult, edictaliter conuocentur. Vidimus saepius, fieri hoc ab obaeratorum vxoribus quae vel ad euitandum, vel ad finiendum statim concursus ad patrimonium mariti processum ita interueniunt, vt partem illatorum suorum soluendis debitis addicant maritalibus. Hoc etiam fieri posse ab aliis, quis negabit. Iam totum id exemplum, nuper publice propositum, exscribam.

Jügen

Fügen allen und jeden, welchen daran gelegen, hierdurch zu wissen, weichergestalt N. N. und dessen Ehefrau Uns allerunterthänigst und allerdemüthigst zu erkennen gegeben, daß ihr Sohn N. N. nicht allein vor einigen Jahren zu N. um insbesondre für u. s. w. Kenntnisse zu samlen, sich aufgehalten, sondern auch ist auf der Academie zu N. sich befinde, und zu der daselbst studirenden Jugend gehöre. Während seines Aufsehts an beyden Orten wären aber verschiedene Schulden von ihm *contrahiret*, welche er jedoch, seiner Anzeige nach, genau und bestimmt anzugeben, nicht im Stande sey. Ihnen, den Eltern, wäre indessen darum zu thun, von diesem seinen Schulden-Zustand genau und zuverlässig unterrichtet zu werden, indem dieses ihr Verhalten, und ihre fernere künftig zu nehmende Maasregeln bestimmen würde; mit aller unterthänigster Bitte, ihnen nachgeschicktes *Proclama ad profitendum* zu ertheilen. Wenn Wir nun ein solches zu Recht erkannt: Als gebieten und befehlen Wir hierdurch allen und jeden, welche an den Eingangs erwähnten Iso zu N. studirenden N. irgend einige Forderungen oder Ansprüche, sie mögen seyn, von welcher Art sie wollen, zu haben vermeynen, hierdurch alles Ernstes und bey Strafe der *Præclusion* und des ewigen Stillschweigens, daß sie sothane ihre Forderungen und Ansprüche, die Einheimische binnen 6, die Auswärtige aber innerhalb 12 Wochen, von dem Tage der Bekanntmachung dieses *Proclams* an gerechnet, bey unserm rei. gehörig angeben, ihre desfalls in Händen habende *Documente* und Briefschaften *in origine produciren*, beglaubte Abschriften davon *ad protocollum* zurücklassen, auch, in so fern sie in N. nicht angefaßten sind, *Procuratores ad Acta* bestellen, mit der ausdrücklichen Verwarnung, daß der oder diejenige, welche in vorermeldeten Fristen ihre Forderungen nicht gehörig *profitiren* werden, nachgehendes weiter nicht damit gehört, sondern *præcludiret*, und ihnen ein ewiges Stillschweigen auferleget seyn soll, mit dem Anfügen, daß, falls etwa irgend ein *Creditor*, gegen Ausstellung eines *Reverses* oder irgend einer andern Schrift, an mehrerwähnten N. oder auch gegen ein bloß mündliches Versprechen dieser oder jener Art, es sey von wem es wolle, sich bewegen lassen sollte, seine Forderung entweder nicht ganz, oder auch gar nicht, bey dem erlassenen *Proclamate* anzugeben, solcher *Revers* oder andere Schrift oder auch münd.

mündliches Versprechen gänzlich kraftlos, null und nichtig, mithin auch, um der Strafe der *Praeclusio* und des ewigen Stillschweigens Schranken zu setzen, oder solche aufzuheben, durchaus unwirksam und unfähig seyn, gegen solche Strafe auch zu keiner Zeit irgend ein Rechtsmittel jemahls statt haben sollen. Gegeben zc. *Quod vitrum imitandum sit, ii videant, quibus eorum parentis nomen vel graue munus curatoris bene educandi inueniens imponit necessitatem.* Et haec de creditoribus conuocandis sufficiant. Possunt autem etiam citationes editales locum habere II.) eius inuestigandi causa, cui aliquod ius acquirens, in primis domini et hereditatis, vel alius successione, competere potest, item, vt dominium vel aliud ius conseruetur, quod acquisitum est. Etsi vox creditoris, si latiori eam sumas significatione, hos quoque comprehendat, qui rem ipsam a nobis possessam vel acquisitam perunt, quamobrem in concursu creditorum vniuersali vindicantes aequae, atque ii vocati intelliguntur, qui pignoris aut in personam iure gaudent: tamen, qui vindicant, vel saltem iure vindicationis aliquid petere posse creduntur, a creditoribus, si strictius accipiamus vocabulum, solent separari, cum creditor proprie sit, qui credidit sine fidei alterius secutus est. Potest autem dare occasionem editalis citationis in hac causa domini quaecunque res, mobilis et immobilis, allodialis et feudalis. Potest agi in ea causa eum de viui adhuc domini iure, tum de successione, eaque tam vniuersali, quam particulari, vt illud inuestigetur, hoc in certum tutumque collocetur. Praeterea in hac causa magistratus nonnunquam a nemine rogatus incertos homines, qui ius sibi esse in rem crediderint, debent vocare. Accedamus igitur ad singula. Ac primo quidem res aliqua poterit pro re nullius haberi, veluti res amissa, quam credere possumus esse a domino derelictam et hereditas iacens, quae potest non adiri. Itaque A) re amissa, quorsum etiam animalia mansuera circumerrantia referas, id etiam, quod incognitus homo alicubi positum reliquit, intenta; quae iure Saxonico magistratui proclamationis publicae causa, B) iure etiam Romano publice per libellum indicari

1) *Ius prov. Sax. L. II. art. 29. 37. III. Schott infl. iur. Sax. Elect. L. II. Sect. II. §. 15.*

debet, m) factum per vocem praeconis, multo autem melius, praefertim, si res amissa alicuius sit pretii, quod sperare sinit, fore, ut dominus expensas lubenter ferat, per edictum, vocandus est dominus ad rem suam vindicandam. Deinde B.) mortuo aliquo, cuius heredes sunt ignoti, cum nulli tales in eo loco ubi mortuus est, vel in vicinia, vel etiam inter schedas, quas reliquit, nullae, ex quibus cognosci possit, quem heredem bonorum reliquerit, inueniantur, ut etiam, an supersint heredes, possit dubitari, n) edictali vocationi locus dandus est, quod ex ipso iure Romano aliquatenus demonstrari potest. o) Is, siue testamentum condiderit, siue ab intestato sit mortuus, perinde erit. Potest in hac causa varia edictalis citationis esse causa. Etenim, testamento condito, omnes, quorum interest, ad aperturam vocari possunt, ut etiam quotidie iudicia hoc occupare videamus negotium, quamvis id tunc non soleat fieri, et ob expensarum multitudinem male fiat, si heredes ab intestato cogniti sint, in quorum praesentia ultima voluntas possit aperiri. Verum tamen, aperto etiam testamento, per edictum locum sibi vindicet citatio, si heredes scripti incerti sint ratione nominis sui et domicilii, quamvis accurate, siquidem alias nulla esset institutio atque inualida, descripti, veluti si quis heredes scripserit auunculos suos, non additis nominibus, magistratus autem, quinam illi sint, compertum non habeat. Idem dicendum est, si hoc modo legatum relictum sit in testamento, vel fideicommissum particulare. Multo autem magis et saepius hoc accidit, ut heredes ab intestato nesciantur, quo casu edictaliter citari hos ab intestato heredes, item simul eos, qui ex alio iure succedere in vniuersitatem bonorum volunt, potest enim defunctus in alio loco, quam eo, ubi mortuus est, condidisse testamentum, et aequitas poscit et in multis prouincis lex. Verum tunc quoque edictali opus est citatio, si vnus quidem vel alter cognitus sit, ab intestato heres, qui hereditatem

E 2 etiam

m) Lauterbach Coll. Pand L. XLI
tit. I. §. 48.

n) Berger in Occ. Iur. L. III. tit. IV.
§. 46. not. 4.

o) L. ult. C. de hon. vocant. 10.

etiam adire se velle declarat, sed dubitetur, utrum plures existant, vel etiam gradu proximiores, si cogniti isti remoti aliquatenus sunt a demortuo, veluti sobrini, patruales. Omnia illa etiam quoad mortuum ex praesumptione, scilicet, qui pro mortuo ob absentiam declaratur; intelligas. *p*) Sed sunt etiam aliae causae successione ex ultima voluntate. Ita C.) si fideicommissum relictum sit, et fideicommissario ante, quam ipsi fideicommissum sit restitutum mortuo, *q*) nesciamus, quos reliquerit heredes, vel an ii, qui appetunt fideicommissum, sint proximi, necessaria erit citatio edictalis, inter alios ad eum quoque effectum, ut, an forte extinctum sit fideicommissum, certiores fiamus. In primis, si sit familiae fideicommissum, facile potest fieri, ut mortuo, qui eius fructus perceperat, incognitum sit, quis in eo pro lege publica vel modo adiecto fideicommissio, proxime nunc succedere debeat. Neque haec de universali tantum, sed aliquando de particulari etiam fideicommissio iure erunt dicenda. *r*) Imo poterit in magna successoris incertitudine ille ipse, qui fideicommissi possessor est, perere a iudice, ut, ipso adhuc vivo, edictaliter convocet, quicumque ad succedendum se aptos putaverint, *s*) praesertim si velle sibi vindicare liberam de re fideicommissio subiecta disponendi facultatem, sed ex hac etiam causa, ut impediatur, illum ei succedere, ad quem hoc ius non pertinet. Praeterea eadem applicanda erunt ad ea familiae fideicommissa, quae, ut sit iure Germanico, ex pacto veniunt. Cum his coniungo statim D.) beneficia aut alimentia, quae dicimus stipendia, et E.) sepulera si familiaria sint.

p) quid in Saxonia Electorali circa edictalem citationem in hac specie, si heredes sint incogniti, observandum sit, docet *Mand. saepe laud. d. a. 1779. §. 1. no. 3. 6.* In specie autem materiam de citatione heredum eius, qui pro mortuo declarandus est, pro more suo, id est summa cum eruditione, novissime pertractavit Ill. Schott in *Diss. de citatione edict. in hereditatis*

absentium ob mortem praesumptam peritione hoc ipso anno 1791. September die 27. Lipsiae defensa.

q) conf. l. 46. D. ad Sc. Trebell.

r) de citatione edictali in causa fideicommissorum, quod ad Saxoniae Electoratum, agit *Mand. laud. d. a. 1779. §. 1. no. 4.*

s) Wernh. in *obs. P. III. obs. 192.*

Illae enim, immo haec etiam, iure quodam suo non inepte familiae fideicommissis annumerantur, quippe quae extra familiam, nisi illa extincta, vel si leges ultimae voluntatis aut conventionis id permittant, non transferuntur. Non autem fit rare, ut conuocentur, qui ex agnationis, aut, si res ita ferat, cognationis quoque iure, vel percipere constitutum familiae stipendium, vel ius in familiare sepulcrum persequi voluerint, idque modo, quod nemo omnino adsit, qui sibi familiae iura asserat, modo ex hac ratione, quod dubitetur de proximioribus, qui potius ius habere possent, quem aut magistratus ex officio suo quaerit, aut pro suo iure veniens excludere cupit. Beneficia, stipendia dicta, siue illa studiorum, siue, quod nonnunquam fit, dotis, siue, quod rarissimum est, opificii ediscendi, siue tandem generatim alimentorum causa dentur, cum a quopiam conferantur ex fundatoris voluntate, hoc ipsum nouam edictali citationi praebet occasionem. F.) Etenim, deficiente collatore, mortuo forsitan aut furioso facto vel alias inhabili, si de eo, qui in hoc ius succedere debeat, nihil habeat comperti magistratus, cui harum rerum cura est, necessario vocandi erunt omnes, qui sibi id ius tribuendum esse existimant, quod aliquando ita factum esse, recorder. Id omne quidem ad alia etiam iura recte accommodari reor, quae, quamuis id rarius occurrat, sine hereditate aut cessione in alium transferuntur, si is, qui ius tale exercuerat, mortuus sit aut viuus etiam amiserit exercendi potestatem, successore incognito. Pinge enim, ius patronatus sine praedio, cui inhaereat, esse penes aliquam familiam, eoque ad quem hoc ius pertinuisse scimus, mortuo, nihil certi haberi, quis ex familia admodum aucta aequae dispersa in illud ius secundum pacta familiae aliasue cum hoc iure cohaerentes leges succedere debeat, non, nisi per edictalem citationem, is successor inueniri poterit. Etiam hoc G.) in feudo contingere potest, agnatos successores, mortuo vasallo incognitos esse, quinam sint, et ubi sint, ut hos quoque nonnunquam a curia feudali edictaliter citatos legamus ad inuestituram accipiendam, quod tamen, si ex simultanea succedendum est inuestitura, rarius accidet. Quae res hic proxime propositae cum pertineant ad successionem in

re singulari, H.) aliam eius generis adiungo, quae ad res hereditarias referenda est. Si nimirum sit aliqua res deposita, deponens autem mortuus, et depositionis causa cesser, ut propterea res reddenda sit, heredes deponentis, si quidem incerti sunt, non quidem ut hereditatem adeant, quippe res singularis non est hereditas, sed, ut rem depositam demonstrato hereditario iure, accipiant, per edictum vocandi sunt. t) Heredes etiam incogniti eorum, qui depositionis auctores erant, veluti rei, qui postulabat pro expensis cautionem ab actore, edictaliter ad iura sua proponenda citari possunt, quae tamen citatio pertinet ad speciem supra expositam de conuocandis creditoribus. Verum speciei huic plane contrariae locus etiam dandus est. Fac enim creditore mortuo nescire debitorem, qui sint heredes eius, optare tamen liberationem a debito. Nemo dubitauit, quin possit iudicem adire, ut, cum velit liberari per iudicalem depositionem, ad videndum deponi heredes creditoris, vel quisquis suum interesse putauerit, edictaliter vocentur, dummodo, quod indicis arbitrio relinquendum, debitum ad deponendum sit habile. l.) In lite quoque coepta heredes actoris, postulante reo, et huius, volente illo, si plane incerti sint, per edictum erunt vocandi ad litem continuandam. Erant autem hi omnes, quos huc vsque commemoravi, tales, qui de iure ad eos pertinent et acquisiti, quod tanquam concessum et competens a citante magistratu ponebatur, desideria sua exposituri sunt. Iam de iis agendum, qui ad dominium vel aliud ius acquirendum citari possunt. K.) Nempe huc referenda est edictalis citatio in subhastationibus, et ea, qua inuitantur, quibuscunque id negotium placet, ad rem aliquam,

r) de edictali citatione in causa depositi apud nos in Saxoniae Electoratu agit *Mand. d. a. 1779. §. 1. no. 6.* Iam omnes commemoravi causas citationis edictalis, quorum in specie in hoc Mandato Saxonico mentio fit. Noli tamen credere, eas solas esse, quae in nostris terris abseruentur.

Reliquas enim non excludi per expressam hanc legis mentionem, luculenter patet ex ipsius verbis in §. 1. *in fine: dahingegen es librigens in allen andern Fällen, wo, den Rechten nach, die Edictal-Citation ebenfalls statt findet, dabey sein Bewenden hat.*

quam, vel opus etiam, conducendum. Non quidem eiusmodi invitatio solet venire nomine edictalis citationis, sed appellari Subhastations-Patent, u) Pacht-Anschlag, et si quae alia sunt nomina: verumtamen in multis rationem citationis per edictum habet, imo praeiudicium praecclusi saltem tacite inest. Sane nonnulli eiusmodi vocationem, ad subhastationem inprimis, citationibus edictalibus non immerito et autoritate quarundam legum in corpore iuris Iustiniano x) annumerant. y) Praeter emtionem vero atque conductionem in aliis contractibus, qui titulum acquirendi iuris cuiusdam praebent, consuetudo non admittit vocationem publicam edictalem eorum, qui contrahere velint. Etsi nonnunquam publice offeratur mutuum, velur ex piae causae patrimonio, ex massa, quae dicitur, concursus, id tamen ab indole citationis edictalis longius videtur abesse. Transeo ad causas domini aliusue iuris conservandi. L) Scribit inter caetera Schulzen z) locum dandum esse edictali citationi, *quando possessoris persona est incerta, nec per inquisitionem haberi potuit certitudo*, allegatque hanc in rem l. 6. C. de remiss. pign. Hanc legem id probare vix putaverim. Imo difficulter fieri videtur, ut contra incertum possessorem actio institui possit. Res tamen non omni caret exemplo. Repetam aliquod ex Saxonia nostra, quod aliquoties accidit. Data scilicet sunt a statibus provincialibus chirographa publica, quae satis nota sunt, et Landschaftliche Obligationen nominari solent. Domini nonnunquam, quaedam, quae numero et litera sua indicant, igne aut alio casu fortuito perditae esse, aiunt, suumque sibi ius conservari petunt. Cuius voti ut compotes fiant, quippe chirographis illis adhuc existentibus, quispiam ea suo potest iure possidere, a Quatuordecemviris aerarii nominum publicorum curandi necessarium habitum fuit, ut, quisquis aliquid iuris in chirographum descriptum in citatione a litera et numero habere existimaret, citetur edictaliter. Nonnunquam eodem

u) v. g. in Ord. Proc. Sax. Rec. ad lit. XXXIX. §. 12.

x) L. III. C. de locat. praed. civil.

y) Barckhausen disp. de cit. edict.

§. 26.

z) disp. de cit. edict. Cap. III. §. 13.

eodem modo factum esse, memini etiam chirographis priuatis casu deletis. Equidem de illo iure, quod Ictis Romanis proprie dominium est, conseruando non viderur in hac causa disceptari, siquidem magis de incorporali, quantitate scilicet, defendenda, quam de corporali, chirographo, agitur: facultas tamen disponendi de quantitate, quae est in bonis, ad dominium proxime accedit. M.) Simile quidpiam est libris magistratuum publicis, in quos hypothecae, et aliae conuentiones, quarum publica annotatio a iudice petita est, referebantur, combustis, alioque casu perditis, vel quoad ordinem male dispositis. Id enim si euenerit, videmus nonnumquam, optimo sane consilio, magistratus indicare, agi id, ut libri publici recte ordinentur, insimulque omnes, quorum interest, in nouis libris in suum commodum aliquid annotari, editaliter citare. His subiungo, N.) speciem valde singularem. Scribit Schulzen: a) quando clericus laicum bonis spoliavit, ad huius instantiam clericum per edictum a iudice seculari citari posse. Pro- vocat ad Marantam aliosque auctores. Is Maranta b) haec tradidit etiam, addito: quia iudex secularis non potest specialiter citare clericum, potest exponere unam citationem generalem per edictum, ut, quicumque sua putauerit interesse, compareat ad allegandum, quae ille laicus resistui non debeat. Ex quo apparet, edictum id non ita esse intelligendum, ut clericus per id nominatenus sit citandus, quam interpretationem admittit Schulzeni propositio, sed ut inter citatos generaliter, qui sua interesse putant, comprehendatur. Verum praeterea ne in eo quidem recte intellectus est Maranta. Etenim is pro- vocat ad leges Neapolitanas, in quibus hoc iuris remedium expresse permittitur. c) Hoc itaque ad alias prouincias, quae eiusmodi non

a) *disp. de cir. edict. Cap. II. §. 10.*

b) in *spec. aur. aduocaror. P. VI. tit. de citat. no. 88.*

c) v. g. capitulum ad regale fasti- gium, Regis Roberti d. a. 1314. in

quo haec de edicto generali propo- nendo ad vocandum quemcunque, qui sua interesse putauerit, verbis expressis occurrunt. vid. *Constitut. vtriusque Sicil. a Mazillo congestas pag. 365.*

gaudent lege, non potest applicari. Sed si clericum spoliaste certum sit, a laico etiam in suo foro privilegiato conveniri debet. Quae si ponamus, omnino, quod addidit Schultzen, laici iudicis edictum quod ad clericum contumacem, inutile erit. Certe nostris moribus spuria haec est edictalis citationis species, cum actor rei forum necessario sequatur. Hi, quos huc vsque nominavi, pro suo iure defendendo vocantur, O.) sed id quoque permissum est, edictaliter citare incertos, ut pro alius iure interueniant. Praetor enim Romanus etiam in pupilli, quamvis praesentis, bona si is non defenderetur, mittebat actorem, et in possessione, quamdiu defensore ille carebat, hunc tuebatur. Euocare autem debebat eos, quos defensionem pupilli in se suscepturos esse putabat. d) Hanc euocationem, quamvis Ulpianus, is enim haec ad edictum praetorium commentatus docuit, non videatur de vocatione ignotorum hominum verba fecisse, ita sumit Barekhausen e) ut incognitus quisque edictaliter citetur, qui defendendi pupilli officium velit subire. Nec puto, incommodam esse hanc doctrinam, quippe illa in fauorem pupillorum introducta latiore etiam admittunt interpretationem, praesertim, si id consideremus, quod non solum euocarentur, qui defendere voluissent pupillum propter necessitatem, sed etiam, quae sunt Ulpiani verba, qui propter charitatem, vel qua alia ratione id facturi essent. Id ipsum tamen ad alias personas, quibus iura ita, ut pupillis, non fauent, minus recte applicaretur. Etsi quilibet in iudicio defendi possit ab eo quoque, cui nullum dedit mandatum, f) tamen ad capiendum hoc consilium nemo est citandus. Verum, quod ad hodiernos mores, etiam de euocandis ipsius pupilli defensoribus inutiliter videtur disputari, utpote cui tutor, si nemo, qui eum in iudicio defendat, existit, statim iudicis officio constituendus est, scilicet, si tutorem non habebat, ne in ius quidem vocari poterit. Iam III.) se a iure abdicandi causa citatio edictalis etiam concedenda

d) L. 5. §. I. D. quib. ex causis in possession. carur. iunct. L. 10. cod.
e) disp. de cit. edict. §. 16.

f) vid. Berger in Oct. Iur. L. IV. tit. IX. rh. 1. not. 3. et LL. ibi cit.

cedenda est. Hoc euenit, si minor, qui hereditati, quam suscepit, restitutionis in integrum vsus beneficio, renunciare iterum malit. In hac causa per nouellam constitutionem *g)* praecepit, vt creditores, si omnes in eo loco praesentes sint, in quo restitutio postulatur, a iudice illius loci citentur, vt possit praesentibus omnibus minor ab hereditate abstinere; si vero non sint omnes praesentes, locorum, in quibus degunt, iudices adiri iussit, qui per consuetas citationes illos vocent. Ex qua constitutione, ab auctore authenticarum, quisquis ille fuerit, haec ei rei forma data est, vt solemniter a iudice citari debeant, *h)* hanc autem solemnitatem non immerito deinceps I.Cu de edictali citatione ratione incertorum creditorum sunt interpretati. *i)* Praeterea (IV.) in negotio gerendo, in quo creditur alicui datam esse contradicendi facultatem, citatio per edictum suam praestare potest vtilitatem. Scilicet si contradictor sit incertus, *k)* ad quod probandum varia loca iuris et ciuilibus et canonici solent laudari. *l)* Praecipuum autem, quod in hanc causam pro fundamento ponitur, quippe, quae ex iure ciuile allegentur, directo eam rem non probant, Bonifacii VIII. constitutio, qua veruit confirmari clericos a superioribus suis prius, quam competitores vel qui se volunt opponere, si appareant nominatim, alias generaliter, in ecclesia, in qua electio est, vocati sint, vt compareant in termino assignata. *m)* Ex hoc A.) Doctores statuerunt, ante confirmationem electi ad dignitatem vel beneficium per edictum in ecclesia propositum contradicturos esse citandos: *n)* quamuis verba constitutionis non videantur citationem edictalem, sed proclamationem postulare, quod

g) Nov. CXIX. cap. 6.

h) Auth. si omnes creditores C. si minor ab heredit.

i) Barckhausen in *disp. iam laud.* §. 23. adde Gothofred. ad cit. Nov.

k) Maranta d. l. no. 89. Gail. *L. 1. obs. 57. n. 6.* Carpzov. in *Resp. L. III. resp. 23. n. 18.*

l) cap. ult. de elect. in VI. L. 6. C. de remiss. pign. L. 11. §. 3. D. de instit. act. et auth. si omnes creditores paulo ante excitata.

m) all. cap. vtr.

n) Lancellatt. in *instit. iur. can.* L. I. tit. 9. §. illud etiam. Maranta c. n. 92.

quod etiam summa Ioannis Andreae, o) indicat, qua: *si apparet collectus vel se opponens, scribit, ille vocabitur nominatim alias fiet in ecclesia crida generalis etc.* Hoc, ut, qui in hac causa ius habent contradicendi, vocentur edictaliter, B.) non tam auxilio iuris ciuilib, p) quam potius usu fori ad alia quoque negotia accommodatum fuit, praesertim in emtionis venditionis contractu. Cum enim circa rem emtam ex iure retractus vel protimiseos, retrovenditionis pacto, item, si bona sint auita siue feudalia, ex causa agnationis simultaneae inuestiturae, aliaque simili, si forte alia sunt nomina, alicui ius esse possit, poterunt hi, quibus vi huius contradicendi emtionis facultas est, siue vere, siue, quod ita existimarent, non enim semper, qui agunt vel qui contradicunt, legitime agunt aut contradicunt, conuocari. Ita nonnunquam legi, feudo vendito, edictaliter, a curia feudali ad preces emtoris vel venditoris vel vtriusque, citatos fuisse, qui ex causa agnationis, retractus, protimiseos, reuocationis, fideicommissi, vel alia feudali ius sibi esse in praedium venditum putauerint. In Saxonia eiusmodi citationi occasio deficere videtur. In Lusatia tamen superiori aliquatenus huc pertinet, quod supra iam exposui. q) Quin etiam in hac prouincia ex causa simultaneae inuestiturae Lusaticae tacitae r) locum dari possit edictali citationi, agnatis incertis, vix credo in dubium iri vocatum. Eadem, quae de emtione scripsi locum sibi vindicant, si quis velit qualitatem fundi, consentientibus his, quorum interest, mutare; ut, cum nesciat, annon incerti quidam existant, quibus ius contradicendi denegari nequit, hos edictaliter citari faciat, qui iura sua intenter opponant. Hi omnes, quos huc vsque in medium protuli, per edictalem citationem ad ius suum prosequendum, saltim indicandum, vocantur. V.) Restat ut videamus, an incerti aut incogniti etiam ad obligationem soluendam per edictum citari possint. In his nostris terris unquam hoc fieri, mihi non innotuit. At enim

F 2

vero

o) ad id cap. fin.

p) in legibus supra laudatis.

q) ex Ordin. Praefect. Indic. P. VI.

r) Ob. Lauf. Lehns-Ordn. d. n. 1652. §. III. edictaliter.

vero extra Saxoniam in nonnullis prouinciis cum moribus vel ipsis legibus hoc conuenit, vt, debitore abaeato bonis cedente, non creditores solum, sed etiam debitores eius citentur edictaliter, et hi quidem adiecto etiam praecudicio, vt, quicquid debent, ad massam, quae dicitur, concursus conferant, vel curatori bonorum soluant, aut tradant. r) Praecipuis hoc pertinet ad istos, qui pignora a debitore communi accepta possident, qui ad ea, saluo iure pignoris, reddenda, sub poena iuris huius amittendi citari possunt. Pariter, apud quos debitor communis aliquid deposuit, vt hoc indicent, et reddant, possunt sub poena vocari, et quidem, si incerti sint, edictaliter. VI. Postremo hoc addendum est, nonnullos auctores scripta quaedam a magistratibus publice proposita ad citationes edictales referre, quae edicta quidem, cum a magistratu edantur, non autem citatoria, sed monitoria aut dehortatoria dicenda essent. Videlicet quidam inter citationes edictales ponunt A.) praemonitionem, ne quisquam cum certo quodam male administrante institore, qui nominandus est, contrahat. r) Eiusmodi edictum per ipsas leges Romanas licet proponere. u) In quibus cum priuato permittatur, proferre ante tabernam palam de institore, ne quis cum eo contrahat, ad efficiendum, quo minus dominus negotiationis ex eius facto teneatur: multo magis, talem adhortationem publice proponendi, magistratui erit potestas, ab eo, cuius interest, vt id faciat, rogato. Non tamen est obscurum, in hac re neminem citari. B.) Aliud eius generis est, si quis sit pro prodigo a magistratu declaratus, quo casu solet edictum proponi, vel ex ipsa lege x) proponendum est, atque in eo simul quilibet monetur, ne cum prodigo contrahat, omniaque, quae cum hoc prodigo peragentur, fore invalida et irrita, declaratur. Saltim, etiamsi haec non expressa sint in edicto, tacite sub ipsa declaratione pro prodigo secundum negotii natu-

r) Exemplum habe in *Statut. Hamburg. P. I. tit. 43. §. 2.*

r) vt fecit Maranta *loc. saepe all.* n. 90.

u) L. II. §. 2. D. de instit. act.

x) vt in Saxoniam. *Churfürstl. Wertschafts-Ordn. Cap. XXIV. §. II.*

naturam fabintelliguntur. C.) Adhuc ad id genus hoc etiam pertinet, si praedio, quod dominus vel domini ad id destinant, accedente consensu domini directi vel magistratus, qualitas imponitur fideicommissi familiae, et publico edicto, hoc factum esse, a magistratu vel curia feudali significatur. In hac enim ipsa significatione inest tacita admonitio de cauendo in contrahendo cum praedii possessoribus futuris, ne, qui ad solam magni forsitan praedii possessionem aduertent animum, mortuo possessore propter dominium ad vitae tempus restrictum sua fraudentur pecunia. Quod in illis imprimis prouinciis magnum habere uitilitatem potest, in quibus hypothecae conuentionali priuata antiqua sua superest vis. Certe in quibusdam talia edicta memini fuisse proposita. Haec igitur sunt species, in quibus citantur edictaliter incerti non habitatione solum sed ipso nomine. Incerti enim omnes edictaliter citandi sunt. y) iam si nesciamus, quorum intersit et tamen hi, quorum interest, vel ex necessitate vel ob uitilitatem, vocandi sint, satis planum est, eos incertos esse, adeoque omnes, quorum interest, citandos esse edictaliter, z) quam regulam comprehendere simul uolo, quas forsitan omisi, huius generis species.

§. V.

Classis secunda.

Hos incertos excipiunt illi, qui non nomine quidem sed habitatione tantum tales sunt. Multi autem Doctores scribunt, uagabundos esse edictaliter citandos, a) qui sunt illi, qui certum do-

F 3

mici-

y) Carpzov. in *proc. tit. VII. art. IV. n. 5.* et in *Resp. L. III. Resp. 23. n. 14.* cum aliis ibi allegatis, quamuis ex *cap. 36. de elect. in 6.* probatio male desumpta uideatur.

z) Carpzov. in *Resp. l. c. no. 18.* Gail. in *obs. L. I. obs. 57. n. 6.* cum

aliis ab his laudatis, qui ad leges, not. k. excitatas simul prouocant.

a) Gail. *l. l. n. 4.* Carpzov. in *Resp. L. II. resp. 25. n. 10. 11.* Maranta in *speculo P. VI. tit. de citat. n. 83.* Damhouder in *praxi rer. civil. cap. 59. n. 7.*

micilium non habent. *b)* Et volunt quidem, *edictum citatorium affigi eo loci, ubi solitus est vagabundus conuersari, c)* ut citatio vim suam per modum notorii sortiatur *d)* Verum hoc ipsum nimis vagum est, si id generatim asserimus. Nam, hoc posito, unusquisque iudex quemcunque, qui certo caret domicilio, per edictum in quacunque causa posset in ius vocare, quod absurdissimum est, siquidem nulla citatio effectum verum sortiri potest. Etsi enim vocatus pro contumace habeatur, executio tamen condemnationis desisteretur obiecto. Potius ad causarum differentias, aliaque, quae circumstant, erit respiciendum. Scilicet, ut taceam, non omnes edictaliter citari posse, etiamsi nesciamus, ubi sint, veluri de minoribus et absentibus reipublicae causa, si non agatur de crimine, docet Brunnemannus, *e)* in ciuilibus causis vagabundus in foro originis *f)* vel deprehensionis, *g)* vel etiam coram iudice eo, sub cuius iurisdictione domicilium habebat, cum mutatio non sit praesumenda, in criminalibus praeterea in foro delicti, *h)* item in foro particulari, ut rei sitae, *i)* conueniri potest. Potest etiam forum arresti contra vagabundum permitti, si sit locus, ubi aliquid bonorum reliquerit. *k)* Itaque si quis vagabundus in foro, in cuius limitibus inuenitur, conueniatur, edictalis nullo modo locum habebit citatio, propterea, quod citatio in faciem insinuari potest, neque edictalis, ut supra dictum, nisi necessitas postulet, admittitur. De foro autem originis et eo, in quo domicilium, qui nunc circum vagatur, olim habebat, aliqua superesse potest dubi-

7. Barckhausen in *disp. de cit. edict.*

§. 9. Schultzen *disp. de edict. cit. Cap.*

III. §. 2. Brunnemann in *proc. cap.*

III. n. 19. Mencken in *Proc. tit. IV.*

§. 1. etc.

b) Carpzov. *d. l.* et alii.

c) sunt verba Gailii *l. c. II. D.*

d) Maranta *d. l.*

e) in *Comm. ad Paul. ad L. XXII. tit. I. l. 54. n. 1.*

f) Berger in *Oec. iur. L. IV. tit. IV. rb. 1. n. 6.* alii, apprehensio concurrat, malunt, vid. Barckhausen *l. c.*

g) Berger *l. c.* Carpzov *l. c. n. 11.*

h) Krause in *prolegom. §. 34.* Berger *l. c. rb. 2.*

i) Berger *l. c.*

k) vid. Ludovici *Einl. zum Civil-Proc. Cap. IV. §. 2.*

dubitatio. l) Nam contra iuris analogiam esse videtur, ut iudex, coram quo actio instituta, roget de affigendo edicto alterum, vel sub cuius iurisdictione solitus est vagabundus conuersari, secundum Marantæ doctrinam superius expositam, vel, sub cuius iurisdictione bona vagabundi nonnulla sita sunt. m) Neque quod ad criminalia hodie solent forum delicti commissi admittere Doctores, sed tantum apprehensionis, nisi legibus provincialibus illud statuat. n) Quamobrem, si forum rei sitæ et arresti, (bonis custoditis) item causarum nonnullam privilegium excipias, vix puto edictaliter citari posse vagabundum, nisi, quæ mens est Carpzovii, o) intelligas, vagabundum in suprema instantia conueniri, quo factò, eius mandato edictum, vel in loco, vbi bona vagabundi sita sunt, vel in quo frequentius apparet, recte affigetur, quamuis, si bona alicubi reliquerit, vix putauerim, superiorem iudicem adeamus, opus esse, cum facilius, foro arresti constituto, finem acturus consequetur, quod ne in Saxonia quidem nostra aliter decidendum esse reor, cum, detineri bona, ex certis causis liceat. p) Nunc ad specia veniamus. Et tres quidem constituam ordines incertorum quod ad domicilium, qui ob hanc causam edictaliter citandi sunt. Quidam enim vocantur sine controuersia, alii, qui sunt actores, alii tanquam rei: hi autem cum inchoandæ litis causa, tum lite iam pendente.

I.) Ad hos, qui vocantur edictaliter, cum nulla cum iis sit controuersia, referendi sunt omnes, qui propterea citantur, ut curam rerum suarum suscipiant, quas per absentiam suam deseruerant

l) vide Carpzov. *L. c. n. 2. 3. 4.*

m) Mencken in *Paul. L. XLVIII. tit. 3. §. 1.*

n) ita rem componere voluit Barckhausen *l. c. §. 10.*

o) *L. c. n. 6.* ex *Guilio Lib. I. obs. 1. n. 33.* quam sententiam etiam alii

multi amplexi sunt, quos vide apud Barckhausen *l. c. §. 10 et 11.*

p) vid. *Ord. Proc. Sax. tit. L. I. §. 1.* verbis: oder aber, wenn sonst ein fremder quæ lex, ob maioritatem, ut dicunt, rationis, ad vagabundum merito applicabitur.

rant aliisue administrandas reliquerant. Hi sunt A.) absentes, q) qui, cum per multos annos absint, et incertum sit, vbi reperiantur, vel, pro regionum partim diuersis moribus, partim Doctorum traditis, propter aetatem, vel tantum, quia diutius absunt, mortui praesumuntur. r) Illos igitur prius, quam pro mortuis declarentur, edictaliter, vt sua bona a curatore iis constituto recipiant, citandos esse, ex aequitate pariter atque nonnullarum provincialium legibus luculenter Illustris Schottius s) demonstrauit. Sunt porro, B.) qui apud iudices, quicquid illud sit, siue pecunia, siue pretiosa aliqua res, siue chirographum, deposuerunt, si causa depositionis sit sublata.

Tolli autem potuit, vel controuersia, cuius causa res deponatur, finita siue transactione, siue re iudicata, eaque quod attinet ad deponentem, absolvente, vel actione, quae depositioni dedit occasionem praescriptione extincta. t) Hi igitur deponentes, postis, quae explicata sunt, vt suum recipiant, sunt citandi, et quidem, si insinuatio ad manus vel domum fieri nequit, edictaliter. Sed is etiam, qui rem deponi postulauit, vel, qui in eam ipsam ius aliquod habere contendebat, vel, quod in suam securitatem traderetur in sequestrum, causa principali finita aut extincta, atque deponente, rem reddi, efflagitante, poterit, ad rem depositam videndum reddi, si nesciamus, vbi sit, ne in posterum, se inaudito redditam esse, queri possit, per edictum citari. Porro hi, in quorum commodum, non a debitore, sed ab alio, aliquid depositum est, possunt, vt hoc accipient per edictum vocari, si reperiri nequeant. Quotidie hoc fit in concursus creditorum processibus. In his enim, non raro multos annos durantibus, locantur quidem credi-

q) Qualis absentia, cum varia sit, in hac causa intelligatur, solide docuit Ill. Schott in *disp. de iur. edict. in petit. her. obs. supra laud. Cap. I. §. 1.*

r) de diuersis opinionibus et legibus ratione temporis ad hanc praefun-

tionem necessarii consulenda idem eruditus libellus *Cap. II. §. 2. sequi.*

s) *ibid. Cap. II. §. 6.*

t) de his vide *Mand. Elect. Sax. tam alleg. d. a. 1779. §. 1. n. 6.*

creditores, qui magnam partem extranei sunt, sed interea dum expectatur sententia pecunias distribuens, moriuntur mandatarii et actores. Iam nescit iudex, ubi mandantes creditores, qui saepius in eo loco, quem mandato subscripserunt, non amplius sunt, imo nunquam habitaverunt, reperiri possint. Quamobrem aliter res expediri nequit, quam iis per edictum ad pecuniam depositam eorum causa recipiendum vocatis. Ex aduerso quoque, si debitor quantitatis vel rei certae liberari velit, potest rogare iudicem competentem, ut creditorem, quem inuenire non potuit, ad videndum deponi edictaliter citet. Eodem modo plerique, quorum in superiori paragrapho mentio facta est, ut C.) creditores, quibus hypothecam constitutam esse scimus, quibus tamen solum esse fundi dominus, emtor item aut venditor, aut is, cui noua constituitur hypotheca, asserit vel credit atque praesumit, D.) dominus rei vel saltem eius possessor, qui eam, cum abiret, alicubi imprudens reliquit, E.) heres mortui vel legatarius, F.) successor in fideicommissio pacticio vel testamentario, G.) in feudo H.) in iure conferendi beneficium aliquod, I.) in hoc beneficio ipso, vel K.) in sepulcro aliave re ad familiam pertinente, nec non L.) is, cui scimus ius contradicendi alicui negotio competere, et M.) sic libri publici in ordinem redigendi sint, hi, de quibus magistratui notum est, quod aliquid existat eorum causa in libros referendum, omnes quidem isti, si, qui sint, satis constet, non tamen, ubi sint, edictaliter vocari possunt ad recipiendum suum et ius, quod habent, persequendum. u) Praeterea N.) qui deseruit praedium tributarium, cum posse, ut redeat, id colat, tributaque praestet, edictaliter citari, quod hodie non raro fit, iam iure Romano x) praescriptum inuenimus, et huius auctoritate, quamuis in ea re dubia, ab Ictis traditur. y) In Saxonia Electorali aliquoties iussi sunt magistratus praedia deserta

u) de his omnibus conferantur loca superius quoad ignotas atque incertos ratione nominis sic laudata.

x) L. 2. C. de omni agro deserto.

y) Maranta in spec. auv. P. VI. tit. de cir. n. 93. Barckhausen disp. de cir. edict. §. 25.

deserta sub hasta vendere: z) idque in aliis quoque prouinciis fieri, quo magis rei natura hoc postulare videretur, eo minus in se dubii habet. O.) Ita etiam in multis regionibus coloni futuri nonnunquam edictaliter citantur, vt ad praedium, cuius possidendi spem habent, quamuis non sit desertum, sed a praesente colono colatur, redeant, forte, vt colono aetate nimis proeetto assistant, suoque auxilio quo minus ager fiat incultus, impediunt. P.) Denique, qui officio fungitur, idque non administrat, sed vagatur, per edictum ad administrationem recipiendam vocari potest. Probatum hoc ex iure Canonico. a) Secundum hoc clericus fraudulenter absens ter per edictum, si citatio (priuata scilicet) ad eum peruenire non potest, vocandus est, vt reuertatur et residat, si beneficio gaudet idque residentiam possit. b) Hoc quod de clerico praecipitur, non male ad alia officia applicabitur, quamuis vsu hodierno deserentes officio saepius, etiam nullo praenio edicto, priuentur. Et in his quidem exemplis nulla his est, ad quam inchoandam vel continuandam aliquis citetur. Iam, II.) si ponamus litem, actor quoque edictaliter citari potest. Et quidem A.) si ad agendum prouocetur, scilicet ex lege diffamari. Equidem videbatur Gailius c) in quacunque prouocatione ad agendum edictalem prouocati admittere citationem, ita: sexto scribens, in materia diffamationis possunt per edicta citari omnes, qui sua interesse putauerint. At enim vero, cum diffamatio probari debeat, diffamans igitur nomine suo incertus esse nequeat, edictalis citatio, vt recte obseruauit Schultzzen, d) additis aliis actoribus, in hoc quoque processu genere locum sibi non vindicabit, nisi diffamantis copia haberi nequeat. B.) Alterum est, si actor, siue prouocatus, siue non prouocatus, litem non prosequatur. Equidem reus non cogitur, vt litem finiat, si actor cunctetur. Nam, si per tempus lege definitum actor omittat continuare litem,

z) vt in *Res. Grav. d. a. 1661. tit. von Consistorial-Sachen §. 21.* et deinceps saepius.

a) *Cap. II. X. de clericis non residentibus.*

b) vid. *Barckhausen disp. cit. §. 13. Maranta l. c. n. 91.*

c) *obs. 57. L. I. n. 9. in f.*

d) in *disp. de cit. edict. C. III. §. 14.*

litem, ipsum eius ius praescriptione tollitur, reusque liberatur. Verumtamen cum aliquando rei interfit, litem finire, moras nestentem actorem iudicis auxilio compellere potest, ut, nisi malit renunciare liti, eam continuet. Qui si absens est, ipsis etiam iuris Romani praeceptis e) per edictum publice citari potest, f) quod, cum aequitas hoc postulare videatur, nonnumquam fieri ipsa docemur experientia. Quamobrem, ubi reassumptio litis est necessaria, quin ad eam heredes actoris ab adversario nominati, si, ubi degant, nescimus, edictali citatione vocari possint, nemo dubitabit. Haec de actore. III. Reum autem edictaliter citandi amplior est occasio, non solum A.) ad continuandam litem, vel ipsum reum, quicumque ille sit, et in quacunque causa, vel eius heredes nominibus suis certos, eodem modo, ut actorem eiusue heredes, sed etiam reum ad inchoandam, id est, ad respondendum ad ea, quae actor in libello suo proposuit. Partim hoc ad personarum conditionem, partim ad causarum indolem pertinet. Et, quod ad prius huc referas B.) vagabundos, de quibus supra satis scriptum est. Noli autem sub hoc verbo, quo scriptores ICI uti solent, intelligere homines, otio deditos, item mendicandi quin furandi causa circumvagantes, quem significationem verbo *Vagabunden* solemus hodie tribuere, quamvis etiam hos istud verbum complectatur, si nullibi habitent: sed eos omnes, qui certo domicilio carent. Quamobrem mercator, qui negotiationis causa perpetuo peregrinatur, si nullibi familiam, domum, tabernam aut locum, in quo merces reponat, habeat, scilicet totam tabernam in dorso ostiatim circumferens, circuitorem g) dixeris, is etiam vagabundus sensu, quo a Doctoribus vocabulum accipitur, nominandus est. Referas ad has, non vagabundas, (id enim conditionis dignitas vetat) sed personas edictaliter citandas C.) studiosos, qui discedunt ab Academia contra legum Academicarum praescriptionem, veluti, si arrestati, id est, a Ma-

G 2

gistratu

e) Auth. qui semel C. quom. et quando iudex. Nov. CXII. cap. 3.
f) Maranta l. c. n. 87.

g) de his vid. Rivini *disp. de circuitoribus*.

gistratu Academico permanere iussi sunt, et si debitorum nexu ex lege detineantur. *h)* Hi per statuta atque consuetudines Academicas solent edictaliter vocari, *i)* praesertim ex hac, ut puto, ratione, quod vtrum in patriam an in aliam Academiam migraverint, incertum sit. Ad posterius, causarum scilicet indolem, pertinet. *D.)* controuersa eius generis, quae processus desertionis appellatur. In hoc malitiosus desertor, praevius quibusdam solemnibus, *k)* edictaliter ad respondendum ad actoris libellum citatur. *l)* Nonnulli ex hac causa, quia vagabundus sit desertor, id fieri existimant, *m)* quod tamen, cum citetur ad forum privilegium id, sub cuius iurisdictione domicilium et habuit et retinet, non recte puto statui. Reclius, quia malitiosa desertio ad delicta referri potest, siquidem in causis delictorum fugitivus saepius edictaliter citatur. Hoc inprimis fit *E.)* in processu, qui dicitur, bannitorio Saxonico, quem iudex institui curat contra delinquentem fugitivum, quamvis is nostris temporibus, tanquam sine ulla utilitate tamen sumtuum plenus. In hoc igitur, si iudex non comperiat, fugitivum alicubi domicilium constituisse, eum per edictum rite citet, necesse est. *n)* Operae non est pretium, in hac re immorari, ut, vtrum homo nomine suo incognitus, qui deliquit, per edictum vocari possit, aliasque quaestiones disquiramus. *o)* Alia igitur referamus. *F.)* Vassallus feloniae accusatus, si non constat, ubi inveniatur, ex iure Saxo-

h) ut ex lege Acad. Wittenb.

i) Schulzen *disp. de edict. cit. Cap. III. §. 2.*

k) quae in processu desertionis necessaria sunt, ante, quam possit edictalis decerni citatio, studiose ex Carpzovio alisque collegit Wernher in *obs. P. I. obs. 204. n. 33. usque 42.* sed adde Ill. Hommel. *primo. iur. eccles. protest. cap. XX. §. 10. 11.*

l) Barckhausen *disp. de cit. edict. §. 26. no. 3.* Carpzov. in *Iurisprud.*

eccles. P. III. tit. V. def. 62. Wernher *l. c.* cum aliis ab eo allegatis, praecipue etiam Stryck in *tract. de diff. sponsal. nullit. marr. ex malit. desert. Sect. VI. §. 35* sq. Schulzen *l. c. §. 12.*

m) Carpzov *l. c.*

n) Sächsischer Inquisit. u. Achtß. Proceß *tit. 15. art. 2. §. 5.*

o) vid. plura in libro modo allegato, et in Ludovici Einleit. zum *peinl. Proc. Cap. III. §. 25* sq.

Saxonico Electorali forte etiam alio, edictaliter citatur. p) Idem fit G.) ratione dolosi decoctoris, in fugam se conijcientis. q) H.) In crimine laesae maiestatis eandem citationem locum habere, tradit Schultzen, r) addita ex Menochio ratione, quod illa accusatio sit summaria. Verum potest I.) hoc etiam in processu super alia delicta fieri, modo constet de competentia iudicis citantis, idque non solum in accusatorio, qui certe rationem ordinarii habet, sed quoque in inquisitorio. s) His litigantibus adiungo K.) litis denunciatorum, qui, si non inveniuntur, cum tamen litis denunciatio aduersus illos locum habeat, ad respondendum et defendendi denunciantis causa comparandum, per edictum eodem modo, vt auctor aut reus, citari possunt. t) Caeterum in his omnibus non id opus est, vt longe ab eo loco absint, cuius iudex eos edictaliter citat. Possunt enim in ipsa vicinia commorari, modo latent. Is enim, qui latitat, vt nesciamus, in quo loco sit reperiendus, per edictum citandus est, u) praesertim si id loco fiat. Saltem si latet sine suo dolo, veluti, si ab alio detineatur, in integrum contra effectum citationis erit restituendus. E contrario si quis aufugit quidem, sed postea certo loco inueniri possit, is non est edictaliter x) sed per requisitionem citandus.

p) Rescr. Elect. Sax. d. d. 26. Iunii 1737.

q) Mand. wider die Banqueroutiers d. a. 1766. §. 9.

r) in disp. saepe all. Cap. III. §. 12.

s) Krause in tract. Proc. L. II. Cap. X. Sect. III. §. 6. Engau Ek. iur. crim. L. II. tit. 28. Bastineller disp. de cit. edict. §. 18. 19. 20.

t) Schultzen in disp. all. Cap. III. §. 15. aliique ibi laudati.

u) Maranta in spec. P. VI. tit. de cit. n. 84. Schultzen disp. de cit. edict. Cap. III. §. 1. Stryck in inrod. ad prax. for. C. IV. §. 3. Bastineller disp. de cit. edict. §. 8. aliique ab his allegati.

x) Bastineller cit. loc. §. 6.

Classis tertia.

Nunc de his speciebus edictalis citationis agendum est, quando et nomen et domicilium citandi satis cognita sunt. In his imprimis prouidus sit iudex, ne ex imprudentia sua illi ipsi citato, vel etiam eius aduersario damnum enascatur. Causam autem in his speciebus hanc solent praeferre Doctores, si citatus per se vel per alios quoquo modo efficiat, ne citatio ad se peruenire possit *a)* etiam si de criminali agatur causa. *b)* Sed non sufficit haec descriptio, quae etiam nonnullis paulo accuratius exposita est. *c)* Fundamentum huius doctrinae, quae nonnunquam ipsa fulcitur aequitate ex variis iuris Canonici locis repeti solet, *d)* quorum tamen ad eam probandam non omnino eadem vis est. Nimirum in hac re fere quatuor causas a Doctoribus passim tradi video. Aut enim ob dolum citandi, qui impedit, quo minus possit insinuari citatio, aut ob dolum alius, aut ob conditionem loci periculofam aut ob molestiam insinuationis priuatae, edictali citationi dant locum. In his vero omnibus non respiciendum est ad liis obiectum, sed, quaecunque causa sit controuersa; si ex istis rationibus una existat, ad reum edictaliter citandum sufficit. Reum, inquam, nam, quod ad actorem, rarissime haec species locum inuenier. Ad eos tamen pertinebit nonnunquam, qui vocantur ad sua recipienda, administranda, defendenda, quos praecedente paragrapho enumeravi, praec-

a) Maranta in *spec. P. VI. tit. de cit. n. 84.* Gail. *obs. 57. L. I. n. 1.* Terminus in *proc. cap. 12.* Carpov in *def. for. P. I. const. 2. def. 29. n. 4.* et in *Resp. L. III. resp. 23. n. 15.* Mevius in *decis. P. I. dec. 253. n. 8.* Barchhausen *disp. de cit. edict. §. 11.* Brunneemann in *proc. civ. Cap. III. n. 19.* Berger in *Oec. iur. L. IV. tit. XIV. tit. 1. not. 5.* Bastineller *disp. de cit. edict. §. 13.*

b) Wernher in *obs. P. I. obs. 72. in suppl. n. 6.*

c) vt a Bergero *l. c.*

d) C. II. X. *de cler. non resid. Clem. 2. de iudic. et Clem. vn. de foro Compet. Cap. I. §. 3. cod. in 6.*

praefertim, cum citatio eum habere possit exitum, ut contra
 maces iura sua aut officia amittant. I.) Primum igitur est,
 si dolo suo citandus efficiat, ut priuata citatio ei nequeat insinuari.
 Non quidem huc refero, quod Maranta e) refert ex Alexandri
 opinione his verbis: *quartus casus (edictalis citationis) quando aliquis
 fiat clausus in domo sua, et non patitur se videri.* Quamuis enim do-
 mui affigenda sit citatio, f) non tamen vere publica, aut edictalis
 exinde fit, ut recte scribat Barckhausen, g) in affigenda in tali casu
 citatione edictalem non desiderari, sed regularem et consuetam
 sufficere. Neque huc refero eos, qui latitant, de quibus iam
 antea egi, etsi hi quoque dolo suo efficiant, quo minus priuatam
 accipere possint citationem. Sed potest A.) ad hanc causam perti-
 nere, si, qui semel in faciem, ut dicimus, citatus, abierit, procur-
 ratore non relicto, et coeperit in longinquo habitare, quae est
 Hilligeri h) sententia ex Scaccia, quam bene refutat Bruneman-
 nus. i) Namque sola longinquiras sufficere non potest, ut aliquis
 edictaliter citandus sit. Sane iure Saxonico hoc eventu per edictum
 citare non licebit. k) Certius B.) hoc occasione tali citationi da-
 bit, si vocatus ordinario modo nolit acceptare citationem, additis
 minis, si nuncius redire ausus sit, cuius rei exemplum habes apud
 Hornium. l) C.) Leyserus m) aliud, quod ad hanc referendum
 est, enarrat, si praesens in territorio magistratum, qui cum con-
 sueta citatione vocari iussit, agnoscere nolit. Hoc tamen ut puto,
 manifestum est, in utraque specie id inesse simul debere, ut affixio
 citationis priuatae impedita fuerit, propterea, quod haec insinua-
 tionis vice est, et, priuata insinuata, publica amplius locum inuenire
 nequeat. Tradunt equidem DD. alicubi, citationem, quam quis
 sibi

e) l. c. n. 86.

f) vid. supra §. 2. not. c. d. e.

g) disp. de cit. edict. §. 11. inf.

h) ad Donell. L. XXIII. Cap. 2.

not. rr.

i) in proc. civ. cap. III. n. 20.

k) arg. Ord. Proc. Rec. tit. IV. §. 3.

l) in Consultat. et Resp. Cl. XII.
R. 99.

m) in medir. ad Pand. Spec. XXXII.
med. §. in fine.

sibi tradi impediuit, ipso iure pro insinuata haberi; n) verum ob incertum doli fatius esse, vt denuo, et id per edictum citetur, alii, quos sequi aequum est, maluerunt. o) II.) Quae autem de dolo citandi ipsius dista sunt, ea fere etiam obtinent, si alius interueniat in eo curando, vt citatio priuata ad eum non possit peruenire. Ita quidem generatim rem proponi soleri, ex superius traditis iam apparet. Verum videtur in hac causa aliqua opus esse distinctione. Aut enim id, quod ab aliis fit, citandi iussu, rogatione alioque adiumento fit, aut eo nesciente, vel nolente etiam. Sin illud, nemo ambiget, cum in impedimento ordinariae insinuationis ipse concurrat citandus, quin iustissimum sit, vt ad edictalem citationem proueniat: si vero innocens sit in hac re citandus, non semper locus erit edicto relinquendus. Fac, vt hoc exemplo illustrem, absente citando eius famulos aut domesticos nec recipere velle citationem, quae alias, illis tradita, rite esset insinuata, nec, vt affigatur, permittere, nequidem, iussu domini id se facere asseuerantes: an in hac causa poterit statim eligi per edictum citatio? Non putauerim, vt potius reditus citandi expectandus, et priuata citatio repetenda sit, cum ei factum domesticorum, qui ipsi propter id suas luunt poenas, non sit imputandum. Quamobrem in hac specie omni circumspectione erit opus, ne absque necessitate per edictum citetur, qui ordinario modo vocatus lubenter venisset. Quare ab edicto abstinendum esse reor, quotiescunque iudex repetita priuata citatione finem consequi potest. Itaque A.) si probabile est, iussu citandi impediri affixionem priuatae citationis a domesticis, vel aliis etiam citationi per edictum locus esse videtur. Inprimis autem occasio publice citandi est tunc, cum sub alius magistratus iurisdictione is, qui vocatur, commoretur, quo casu rogatio huius iudicis de curanda vel permittenda citationis traditione, requisitoriales dicimus litterae, necessaria est. Manifestum tamen

n) vt Gail L. I. obs. 55. n. 4. ex variis iuris canonici capitibus, quae tamen partim de causa agunt spe-

ciali, partim edictum proponi iubent.

o) Bastineller *disp. de cit. edict.* §. 13.

tamen est, superiorem hic non intelligi, quippe qui ab eo magistratu, qui ipsi est subiectus, non potest cogi, ut citationem infinuari faciat. Etiam is rogatus iudex, qui cum rogante eundem agnoscit superiorem, perperam citaret per edictum ob denegatam insinuationem priuatam. Scilicet, si iudex requisitus insinuare nolit, superior eius ad eundem est, p) ut eum, ad curam insinuationis, quam iniuste detrectauit, cogat. Hinc id potest tantum de eo magistratu accipi, qui cum citante non eidem superiori subest, siue alii potius principi subiecto. Quoties autem citationem edictalem ob impedimentum a magistratu citati illatum admittimus, toties hoc quoque opus est, ut iniuria impediatur, v. g. si actio sit realis, vel lis pendens etc. Nam semper requisitionem a requisito negligi etiam posse, si requirenti ius vocandi reum non sit, satis constat q) Sed poterit etiam fieri, ut inferior magistratus superiores citationem infinuari veteri, cuiusmodi audaciae exempla sunt in his, quae Gaius r) et Hornius s) enarrarunt. In hac specie edictalis citatio admitti potest, quamuis alia quoque ratione res expediatur. t) Itaque A.) si magistratus suo facto impediatur nuncium alterius iudicis, quo minus vocato citationem tradere possit, ut verando, non admittendo illum in locum, in quo citatus reperitur, quin forsitan in vineula coniciendo, dum tamen magistratus citans iure suo nuncium in istum locum miserit, idque pati loci magistratus obligatus est, nullum superest dubium, quin edictali citatione electa nouae iniuriae licentiam praecidere possit iudex. B.) Deinde, si magistratus magistratum, missa citatione priuata, roget, ut eam insinuari iubeat, isque rogatus per has litteras requisitoriales, quamuis causa talis sit, ut subsidiaria citationi locus sit dandus, tamen eam perferendam ad citatum nolit curare, omnino, vocandus erit edictaliter citandus, u) quamuis non desint, qui

p) Griebner *princ. proc. iud.* L. I. C. I. Sect. 2. §. 6. *nor. d. iud.* III.
 q) Barth in *holog. fer.* Cap. I. §. 14.
 r) in *obs. L. I. obs.* 55. n. 1.
 s) vid. *supr.* not. I.

t) vid. *Gail. cir. loc. n. 1. et 4.*
 u) Berger in *Oec. Iur. L. IV. tit. 14. rba. I. nor. 5.* Krause in *proc. L. I. C. I. Sect. 2. §. 8.* Kästner in *delin. proc. Cap. IV. §. 3.* Schultzen *disp. de*

qui hoc, inconsulte sane, negauerint. x) Prudenter addit Brunne-
mannus. y) modo non occasionem repressaliis praebet. Quomodo ita-
que res erit instruenda, ut obiici requirenti iudici nequeat, se non
omnia rite peregisse? Erit, si deneganti insinuationem superior
sit iudex, hic implorandus, ut subditum sibi cogat. z) Si superio-
rem non agnoscat, vel is quoque petitiones negligat, potest, ut
nihil desit, quod ad permouendam eum facere videatur, denuo
rogari, ut citationem ad eum, qui nominatus est, perferendam
faciat, addito, ni faceret, hunc hominem edictaliter citatum iri,
cuius comminationis exemplum seruauit nobis Barthius. a) Certe
non immerito Brunnemannus b) de hac re verba faciens eam ex-
plicuit ita: si certum sit, iudicem loci non executurum petita, nec com-
pulsurum citatum, ut compareat. Nam si iudex requirens forte, quod
non statim responsonem a rogato iudice acceperit, ad edictalem
prouolare uellet citationem, iustae citati ad superiorem magistra-
tum deferentur querelae. Et in hunc fere modum explicandus est
Gailius, quem supra enarraui uideri in causis diffamationis ab initio
statim admittere citationem per edictum. c) Quae cum ita sint,
C.) multo magis, si ipse citatus, colludendo cum magistratu eius
loci, in quo habitat, vel etiam cum alio, efficiat, quo minus
citatio ad eum peruenire possit, edictaliter erit citandus, cum pro-
prius quoque dolus, hoc facto, eum noxium reddat. III.) iam se-
quitur loci conditio. Etenim si locus, in quo uocandus reperiri
potest, tutus non est, locum esse dicitur citationi edictali. d) Esti
haec

de cit. edict. Cap. III. §. 16. Leyser
in medit. ad Pand. Spec. 32. med. 5.
Brunnemann in proc. civ. Cap. III.
n. 20.

x) ut quidam Casleuatius et alii
quos excitatos legas apud Schultzen
loc. cit.

y) l. c.

z) Mencken in proc. tit. IV. §. 2.
Krause l. c.

a) loc. cit.

b) l. c.

c) vid. Mencken in proc. disp. pro-
aemial. II. §. 23.

d) Maranta in spec. aur. P. VI. tit.
de cit. n. 85. Gail in obs. L. I. obs. 57.
n. 2. Carpov in Resp. L. III. resp. 23.
n. 17. Schultzen disp. de cit. edict. C.
III. §. 1. Brunnemann in proc. civ. C.
III. n. 19. Stryck inuod. ad prax. for.
C. IV. §. 3. Bastineller disp. de cit.
edict. §. 11.

haec doctrina auxilium habeat a iure Canonico, *e)* in quo Pontifices ita statuerunt, vt citentur per edictum, *quorum domicilia sua loca non possunt tute libere adiri: f)* tamen aliquam iniquitatem ea nonnunquam habere in se videtur, inprimis eo casu, si citando ne ulla quidem imputari possit culpa. Nam, quid sit illud non tutum, in constitutionibus pontificiis de metu et potentia aut malitia citandi, *g)* vt iudex non audeat, reum in eo loco, in quo degit, vocari facere, *h)* explicari videtur, in quam sententiam Gailius *i)* hanc rem tractat, sed a DD. nisi generalioribus supra exscriptis verbis, *tute libere*, passim latius intelligitur, vt sic a Maranta, *k)* *si locus non sit securus ob aliquas guerras vel inimicitias, vel alio modo*, quem alium modum nonnulli, vt Stryck, *l)* in obsidione, quin in peste, *m)* ponant. Cum autem in obsidione loci, vel eo peste infecto citando ne quidem exire et ad iudicem abire liceat, quis est, qui hanc doctrinam durissimam esse, non videat. Quid igitur vetat existimare, pestem pro causa edictalis citationis nunquam, obsidionem autem tum demum, cum citandus sponte in loco oppugnato commoretur, habendam esse. Imo ne quidem bellum generatim edictali citationi locum dabit, vt etiam non immerito de his, qui castra sequuntur, edictaliter citandis dubitauerit Bastineller, *n)* etiamsi in his simul hoc concurrat, vt, quo loci inueniantur, saepius sit incertum. IV.) Amplissimus autem in hac classe locus est eorum, qui, vt volunt DD., ob molestiam insinuationis edictaliter citandi sunt. Oritur autem haec ex multitudine citandorum vel ex longinquitate loci, in quo citandus domicilium habet, vel tandem ex metu nimiarum expensarum. Suspecta omnino est tota haec classis, nisi lege ita iubente vel permitte, defendi potest. Non enim in vlla harum specierum necessitas quaedam apparet, quae tamen, vt superius

H 2

tracta-

e) Clem. I. de iudic. Clem. un. de foro comp. Clem. 3. de elect. cap. 13. de off. deleg. in 6.

f) d. clem. I. de iudic.

g) d. clem. 3. de elect. et c. 13. de off. deleg. in 6.

h) d. clem. un. de foro comp.

i) l. c.

k) l. c. quem exscripsit Schultzen l. c.

l) l. c.

m) de hac etiam Bastineller l. c. scribit.

n) disp. laud. §. 9.

tractatum est, sola debet edictalis citationis esse causa. Est scilicet illa modus subsidiarius. Iam in quacunque ex istis speciebus, siue ad expensas, siue ad hominum multitudinem, siue ad longinquitatem loci respicias, priuata citatio optime expediri potest, saltem mediata, siue rogato iudice fori domicilii citandi. At enim, ubi suppetit ordinarium remedium, non est uiendum subsidiario. o) Tamen, si nimia molestia sit, iuris auctores id concedendum esse statuunt. Ita Barckhausen: p) *si citatio simplex, scribit, non siue ingenti difficultate executioni mandari possit, tum potest iudex in principio causae curare, ut citandus per edictum publicum uocetur.* Singula accuratius perpendamus. A.) Itaque, si uniuersitas quaedam citanda sit, ob multitudinem personarum perhibent eam per edictum uocandam esse, Maranta, q) et Schultzen, r) Sunt enim, qui credunt, insinuationem senatui, imo syndico factam omni vi destitui. s) Hodie haec doctrina plane in desuetudinem uocata uidetur. Ne quidem iure Imperii necessarium est, ut uniuersitas per edictum citeatur, sed sufficit citationem tradi consuli, aut qui alias collegium dirigit. t) Esti ibi simul aliquid de affigenda citatione in curia, u) tamen hoc non de citatione edictali sed priuata, melioris notitiae causa affigenda, intelligendum erit. Ita quoque iure nostro Saxonico uniuersitas priuata citatione uocanda, et distincte, cui insinuanda sit, praeceptum est, x) idemque aliarum prouinciarum leges definiuerunt, quod, cum huius loci non sit, agere de insinuatione priuatae citationis, latins persequi omitto. B.) Quae de uniuersitate traduntur in hac re, ea de quacunque multitudine citandorum accipiunt nonnulli. y) Sed magis verum est, omnes citandos singulos pri-

o) DD. passim arg. l. 2. D. de praeser. verb.

p) disp. de cit. edict. §. 24.

q) in spec. aur. P. VI. tit. de citat. n. 94.

r) in disp. de cit. edict. Cap. III. §. 8.

s) quos uide apud Schultzen loco modo citato nominatos.

t) Ord. Cam. d. a. 1555. P. I. tit. 38. §. 10. 13.

u) *ibid.* §. 15.

x) Ord. Proc. Sax. Elect. Rec. tit. IV. §. 2.

y) Carpzov in proc. tit. VII. art. IV. n. 35. ex doctrina Bartoli et Iasonis, Schultzen l. c. §. 8. qui alios antiquiores secutus est Barckhausen disp. de cit. edict. §. 15. Bastineller disp. de cit. edict. §. 12.

priuatim esse vocandos, vti ex scriptis Doctorum et legibus provincialibus permultis, quibus etiam Saxonica z) addenda est, solide demonstrauit Martini. a) C.) Succedat causa ex longinquitate loci, ad quem deferenda esset priuata citatio, repetita. Hanc nonnulli b) ad citandum per edictum sufficere autumant. Adiuuatur haec sententia aliquatenus iure Canonico. c) Nihilo tamen fecius magnam redoleret iniquitatem, cum per citationem mediatam finis vocationis possit obtineri. Itaque ne quidem propterea, quia alicubi bona possidet, edictaliter vocandus est is, quem scimus, in quo loco reperitur. d) Quamuis enim is extraneus, qui alicubi bona possidet, nonnunquam in eo loco conueniri, quanquam, si iusiurandum subiectionis praefluerit, personalis sit actio, possit, tamen ex hoc solo non sequitur, eum per edictum citare licere. Quamobrem D.) spuria sunt, quae refert Damhouder, e) edictaliter vocandos esse, qui patriam deseruerunt plane, et in alias regiones sese moraturos transfulerunt, si non vagentur, vt, vbi sint, nesciatur. E.) Simili modo, qui extra territorium Principis, cui magistratus citans subiectus est, habitat, non potest, cum domicilium certum sit, citari per edictum. Cum igitur visus sit Leysero f) Gailius g) in hanc inclinare sententiam, eam falsam esse neque legibus comprobata docuit. Sed quicquid illius sit, a summis Imperii Tribunalibus hi, qui habitabant extra Imperii Romano Germanici fines, nonnunquam per edictum omnino citati sunt, h) quod tamen hoc loco longius enarrandum non est. F.) Tandem, vt summis parcatur, admissa est aliquando edictalis citatio eorum, qui nomine et domicilio certi sunt. Vniuersaliter id affirmari non debet, siquidem, quae impensae magnae, quae paruae sint, non cuiuslibet relinqui potest arbitrio. Hinc

H 3 ad

z) *Ord. Proc. Rec. l. l.*

a) *Comment ad Ord. Proc. Sax. tit. IV. §. 1. n. 281.*

b) *Terminus in proc. cap. 12.*

c) *Clem. 3. de elect. ubi haec leguntur: in domo, quam appellatus habitare consuevit, vel si domus eadem in remotis existat, in ecclesia cathedrali etc.*

d) *vid. Barckhausen disp. laud. §. 13.*

e) *in praxi rer. ciuit. cap. 59. n. 7.*

f) *in mediz. ad Pand. Spec. 23. med. 5.*

g) *L. I. obs. 56. n. 7.*

h) *vid. exempla apud Schultzen laud. disp. Cap. III. §. 17.*

ad leges cuiuslibet provinciae vel consuetudines est confugiendum, et praeter illas occasio edictalis citationis, quae secundum regulam in subsidium tantum locum habere debet, non est arripienda. Ita in Saxonia, *i*) si concursus sit creditorum, certos creditores cum incertis simul per edictum vocandos idque sumtuum causa hoc modo constitutum esse, iam antea commemoravi, quod tamen alibi *k*) non, ne quidem olim in ipsa Saxonia *l*) licuit. Eodem fere modo videmus saepissime in Saxonia nostra denunciari edictaliter dominis partium metallicarum a iudiciis fodinis metallorum regundis constitutis, morantibus iis in soluenda rata sua parte sumtuum ad labores in fodina continuandos aedificiaque necessaria conservanda, ius (iam, si strictius legi inhaereas, amissum) perditum iri, si ulterius solutionem distulerint, et ita quidem, ut et nominibus et ipsis domiciliis describantur. Hoc etiam prudenter ex hac causa fieri, ne sumtus citationis privatae excedant forsitan ipsum debitum, manifestum est, quamvis hanc quoque rationem habere potest, quod nonnunquam non constet de vita omnium sociorum in fodina, multaeque ambages exinde nascerentur, si requisitoriales litterae, vel quia mortui sunt, vel quia domicilium mutaverunt, remitterentur inutiles. In aliis autem causis, in quibus lex vel consuetudo id non abscisse permittit, ab appellando in edicto, certos, qui vocandi sunt, nomine suo abstinendum est, siquidem, quin male hoc ferant plerique, vix potest dubitari.

§. VII.

Cumulatio citationum edictalium. Citatio edictalis tacita.

Quae per hanc omnem disputationem tractavi de singulis edictalis citationis causis, ea non ita intelligi volo, quasi ob unamquamque etiam necessario et semper singularis proponi publice debeat citatio, in quo ipsam contrariam haberem experientiam. Imo vero, quem admodum, in vno libello plures proponere aelio-

nes,
i) per *Ord. Proc. Rec. rir. XLI. §. 2.* *l*) *Resol. Grao. d. a. 1661. rir. von*
k) vid. Ludovici *Cinl. zum Conc. Justir. Eachen §. 10.*
Proc. Cap. III. §. 1.

nes, plerumque licitum est, quod, si fiat, cumulationem nominare solemus actionum: ita quoque cumulationem citationum statuas edictalium, si plures, qui non ex eadem causa vocari poterant, tamen eadem citantur scriptura. Fit hoc imprimis et saepius quidem, cum citatio per edictum prouocationem aliquam in se continet. Equidem in ipso creditorum concursu videtur quaedam esse cumulatio. At eam litem ne ad hunc quidem refero locum. Est enim in illo processu aliqua omnium creditorum consortio, quippe qui condomini sunt bonorum a communi debitore cessorum. Jam condomini, consortesque litis in iure nostro pro vna habentur persona, et socii inter se certo respectu constituunt unitatem. Longe igitur aliud puto inesse in hac cumulatione, de qua verba feci. Scilicet, vt exemplis id demonstrum, in istis locis, quorum leges vel mores postulant, vt debitores debitoris communis simul cum creditoribus illi ad soluenda debita, hi ad profitendum horum hominum classis separatim citatur, sed vno edicto vnaque scriptura, vtraque, vt, quae sui sunt officii, faciat, iubetur. Alibi, quando de hereditate ex praesumptione mortui agitur, ille, qui pro mortuo declarandus est, et heredes eius, nonnunquam etiam creditores, quod tamen, nisi aut id postulent heredes forte iam cogniti, qui desperant de bonorum sufficientia, aut constat de hereditatis exiguitate, quae iudicem adducere potest, vt credat, bona hereditaria debitis hereditariis non suffectura fore, durum nimis videtur propterea, quod creditores nullo existente concursu nullaue diffamatione ad agendum intra istud spatium, quod ad praescriptionem concessum est, prouocentur, hi, inquam, omnes vna vocantur eademque edictali citatione. Nonnunquam cum emturi ad subhaestationem vocantur, simul creditores, quibus in rem vendendam actio comperit, eodem citantur libello, quarvis virorumque longissime diuersa sit ratio. Sic alii quoque cum aliis. Saepius variae illae causae vocationis distincte in ea citatione exponuntur, saepe communi vocabulo comprehenduntur. Ita modo aliquis iudex scribit, welche ex capite successions hypothecae, crediti, (male nonnunquam addunt, debiti) vel alio quocunque

einige

einige Ansprüche zu haben vermeynen, modo alius non minus commode: alle die, welche aus irgend einem Grunde an — — Ansprüche zu haben glauben; rursus alius, cui longior placet oratio, prius separatim vocat heredes, et postea addit: Zugleich werden alle diejenigen, welche etc. vorgeladen. Quaecunque illa sit formula, nisi certa quaedam legibus praescripta sit, nihil interest, modo satis sit perspicua, ut, quem vocare voluerit per edictum suum iudex, satis appareat, ne inutilis sit citatio cum multis expensis plerumque coniuncta. Postremo praetermittere silencio non possum, videri nonnunquam quosdam tacite citatos edictaliter. Scilicet, per subhastationem et adiudicationem rei subhasta venditae expirare hypothecas, Doctorem opinio est. *a)* Bene tamen monet Leyferus. *b)* id accipiendum non esse, nisi, quod legibus *c)* confirmatur, subhastatio legitime facta sit, ita quidem ut praeter reliqua programme publice proposito admoniti fuerint creditores. Quamobrem, si programma subhastationis vitio caret, non opus est, ut citentur expressis verbis hi, quibus ius in fundum publice vendendum est, sed, si postea in subhastatione atque adiudicatione ipsa omnia rite perfecta sunt, hoc ius creditorum, si professi id non sunt, expirat, cum tacite moniti sint per illud programma de credito profutendo, ex quo, fundum iri publice venditum discere poterant. Simile quid est, cum rei alicui qualitatem familiae fideicommissi adiectam esse, per edictum notum sit, sit autem in nonnullis provinciis semper: quando quidem, etsi ut provide agat, cum fiduciario, quisque ille sit, non addatur, nihilotamen secius ad maiorem curam in his negotiis adhibendam ipso facto quilibet invitatur. Multo magis hoc observandum est, in edicto iudiciali, quo quis declaratur pro prodigo. Etiam si iudex declarans non adiecerit, quemlibet sibi cauere debere, ne cum prodigo contrahat, tamen vel ipsius rei natura docet, eam in edicto tacite inesse adhortationem.

a) Carpzov in *def. for. P. I. Const.* 28. *def.* 183. n. 2. Berger in *Elect. discept. for. rit.* 39. *obs.* 10. *nor.* 3. Philippi de *subhastar.* C. 4. *comm.* 18. 17sq.

b) in *med. ad Panct. Spec.* 236. *med.* 1. 2.

c) L. 6. C. de *remiss. pign.* j. 1. 8. *cod.*

Errata nonnulla typographica eaque potiora in disputatione.

Pag. 12. in nota b) pro *vn.* lege: *XII.* pag. 13. lin. 5. pro §. III. lege: §. II. p. 14. in nota n) pro IV. lege: no. p. 17. lin. 3. ad verbum: scripta, addendum est hoc: citatio. p. 18. lin. 11. pro latine lege: latino. p. 19. lin. 10. pro Curia lege: Curiae. pag. ead. in nota f) pro XCI. lege: XLI. p. 21. in nota m) pro *prov.* lege: *proc.* p. 22. lin. 8. pro a lege: ad p. 23. in nota n) pro B. ponendum Pr. p. 25. in nota i) lege: per proclama p. 26. lin. 4. pro ab lege: ob ead. pag. in nota m) pro 11. lege: no. ead. in nota r) pro vit. lege: cit. p. 30. in nota h) pro *denen* lege: *alren* p. 31. lin. 28. pro *rigur* lege: *cigne* p. 32. lin. 4. pro *productus* lege: *productas* p. 35. in nota o) pro *vocant* lege: *vacant* p. 36. in nota p) pro 3. 6. lege: 3. b. et ibid. pro September lege: Septembris p. 37. lin. 26. pro aeque lege: eaque p. 38. lin. 16. pro *suam* lege: *sua* p. 39. lin. 27. pro Quatuordecem lege: Quatuordecim p. 40. lin. 20. pro quae lege: quare ead. pag. in nota a) pro II. lege: III. p. 42. lin. 3. pro *praecepit*, lege: *praeceptum*, ead. lin. 7. pro *iussit*, lege: *iustum*, ead. p. lin. 17. pro *ciuile* allegentur, lege: *ciuili* allegantur, ead. lin. 22. pro *assignata*, lege: *assignato*. p. 44. in nota u) pro II. lege: *ii.* ead. in nota x) pro II. lege: *ii.* p. 45. lin. 10. pro *magnum* lege: *magnam* ead. lin. 11. pro *priuata* lege: *priuatae* ead. p. in nota z) pro k. pone: l. p. 46. in nota h) ad verbum: in, adde hoc: *processu*, p. 47. in nota p) pro *L. I.* ponas: *LI.* p. 48. lin. 18. pro qui in lege: quia in pag. ead. lin. 25. pro accipient lege: accipiant, ead. p. in nota r) pro *consulenda* lege: *consulendus* p. 49. lin. 20. pro sic lege: si p. ead. in nota u) pro sic lege: sui ead. in nota x) pro 2. pone: *ii.* et post verbum: *desirro* adde: *ii.* p. 50. in nota a) pro II. pone: *ii.* p. 51. lin. 20. pro quem lege: quam p. 52. lin. 17. post verbum: *plenus*, adde haec: *venit in desuetudinem*. p. 53. lin. 11. pro *auctor* lege: *actor* ead. pag. lin. 16. pro *id loco* lege: *id dolo* p. 54. lin. 8. pro *nonnullis* lege: *a nonnullis* p. 55. in nota f) adde: pag. 19. ead. pag. in nota h) pro *ii.* lege: *H.* p. 56. lin. 24. pro A.) ponas: *æ*) ead. p. lin. 27. post verbum: *autem*, pone: *β*) p. 57. lin. 15. pro *superiores* lege: *superioris* p. 59. lin. 13. pro *ponant*, ponunt. p. 60. lin. 18. post verbum: *aliquid*, addendum hoc: *legatur* p. 61. lin. antepenult. pro *sunt*, lege: *erant*. ead. in nota f) pro 23. pone: 32. p. 63. lin. 12. pro *puto* lege: *puta* pag. ead. lin. 16. post verbum: *profitendum*, addenda haec sunt: *credita*, *vocentur*, *non quaelibet* p. 64. in nota a) pro 17. lege: no. 17.

Wittenberg, Diss., 1791

ULB Halle

002 109 840

3

sb.

Inches
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

6 / XCI

83

DE
TIONIS EDICTALIS.

INAUGVRALIS 1791 4

VAM
ESIDE
DOFR. CHRISTIANO
GELIO

AE PROV. ELECT. CONSIST.
FACVLT. IVRID. VITEBERG,
C. IN LVSAT. INF. MARCH.
ESSORE

MMIS IN VTROQVE IVRE
ORIBVS

A. O. R. MDCCLXXXI.

. Q. C.
VRVS EST
CTOR

VSTVS HERING
- LVSATVS

HERRIS ELECT. SAX. ET LVSAT. SVV.
AR. PVBL. CAES.

BERGAE,
SCHIEDRICHIL.

